

Kunnskapsgrunnlag for regionvekstavtaler

Lofotrådet

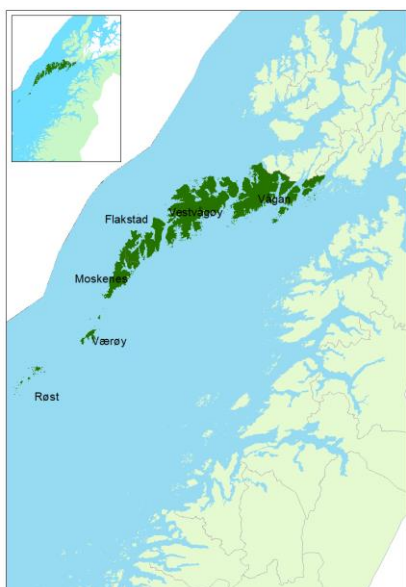

Foto: Bodø i Vinden

2020

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Innhold

1.	INNLEDNING.....	4
1.1.	FN 17 Bærekraftmål	4
2.	DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG.....	6
2.1.	Befolkning	6
2.1.1.	Befolkningsantall.....	6
2.1.2.	Befolkningsendringer	8
2.1.3.	Befolkningsprognoser	9
2.1.4.	Flytting.....	10
2.2.	Arbeidsmarked	12
2.2.1.	Sysselsetting, status og utvikling.....	12
2.2.2.	Utdanningsnivå hos arbeidstakere.....	15
2.2.3.	Nyetableringer	16
2.3.	Regionmesterskapet – Indeks Nordland	18
2.4.	Utdanning.....	19
2.4.1.	Grunnskolepoeng.....	19
2.4.2.	Fullført videregående opplæring i regionen	20
2.4.3.	Tilbudsstruktur i regionen	21
2.5.	Samferdsel.....	23
2.5.1.	Havner og kaianlegg	23
2.5.2.	Flypassasjerer	24
2.5.3.	Trafikkulykker.....	25
2.6.	Klima, miljø og planlegging	26
2.6.1.	Klimautslipp.....	26
2.6.2.	Omdisponering av areal	28
2.6.3.	Husholdningsavfall	29
2.6.4.	Energi	30
2.6.5.	EL-biler og ladestasjoner	31
2.6.6.	Statlig sikret friluftsområder	33
2.6.7.	Planstatus	33
2.7.	Tannhelse	34
3.	DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN	35
3.1.	Nærings- og kompetansemiljø	35
3.2.	Utdanning.....	35

3.3.	Samferdsel.....	37
3.4.	Klima, miljø og planlegging	38
3.5.	Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud	39
4.	DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE.....	40
4.1.	Befolkning	40
4.2.	Næring og kompetanse.....	40
4.3.	Utdanning.....	41
4.4.	Samferdsel.....	41
4.5.	Klima, miljø og planlegging	42

1. INNLEDNING

Nordland fylkeskommune har et stort omfang av statistikk og analyser innenfor en rekke sektorområder. Som hovedregel forholder disse seg til kommunenivå og/eller fylkesnivå. Dette kunnskapsgrunnlaget er det første som er regionalisert etter ny regioninndeling med 6 interkommunale politiske råd i fylket.

Kunnskapsgrunnlaget er ikke altomfattende. Fylkeskommunen har i forberedelsen til første generasjon regionvekstavgift mellom de interkommunale politiske rådene og fylkesrådet i Nordland, tatt initiativ til å utarbeide regionale kunnskapsgrunnlag. Vi har valgt noen indikatorer knyttet til sentrale tjenesteområder som fylkeskommunen har ansvar for å følge opp, samt trekk ved den enkelte region som er viktig for den videre utvikling. Kunnskapsgrunnlaget er kvalitetssikret i samarbeid med de interkommunale politiske rådene. Kunnskapsgrunnlaget for hver region skal oppdateres jevnlig i samarbeid med det interkommunale politiske rådet. Gjennom dette arbeidet vil vi få en felles forståelse av hva som er gode indikatorer for status og utvikling i hver region.

Når det gjelder videregående utdanning vil det i 2020 vedtas en FT-sak om 4-årig tilbudsstruktur i videregående skoler. Her skal det også utarbeides et eget kunnskapsgrunnlag til saken. Når det gjelder samferdselsområdet, starter arbeidet med regional transportplan i 2020. For begge disse sakene vil det legges opp til god dialog med de interkommunale politiske rådene.

De regionale kunnskapsgrunnlagene er tredelt.

Del 1 er et faktagrunnlag som gir oversikt over statistikk knyttet til befolkning, arbeidsliv, utdanning, samferdsel klima og miljø og tannhelse. Den regionaliserte statistikken er i hovedsak levert av Kunnskapsparken i Bodø. Hålogalandsrådet omfatter her kommunene i Nordland, dvs. Evenes og Narvik.

Del 2 inneholder en kort beskrivelse av sentrale trekk ved regionen.

Del 3 omtaler områder hvor samarbeidspartene ser det kan være behov for ekstra oppmerksomhet, eller hvor det kan være grunnlag for ytterligere styrking for å oppnå positiv utvikling i regionen.

De regionale kunnskapsgrunnlagene vil gjøres tilgjengelig gjennom sharepoint-løsninger, hvor også andre grunnlagsdokumenter som for eksempel kunnskapsgrunnlaget til 4-årig tilbudsstruktur i videregående skole, folkehelseundersøkelsen og godsstrømsanalysen, vil bli gjort lett tilgjengelig for samarbeidspartene og kommunene. Også «rådatafilene» til kunnskapsgrunnlaget vil legges i sharepoint og vil kunne benyttes av partene etter behov. Disse vil på noen områder være mer omfattende enn det som er tatt med i de ferdigstilte kunnskapsgrunnlagene.

1.1. FN 17 Bærekraftsmål

Regionvekstavgiftene skal bidra til å oppnå de 17 mål som FN har satt for bærekraftig utvikling frem til 2030. Avgiftene skal styrke de tre dimensjonene knyttet til bærekraft: miljømessig-, sosial- og økonomisk bærekraft slik det framgår av figuren under.

Figur 1 Bærekraftdimensjonene

Under hvert delkapittel i del 1 av kunnskapsgrunnet vises det til hvilke av FNs 17 mål som i størst grad relaterer seg til temaet. Utviklingen over tid av de valgte indikatorene vil kunne fortelle oss om utviklingen for akkurat disse indikatorene bidrar til mer bærekraftig utvikling. Figuren under viser bærekraftmålene. I tillegg er det 169 delmål. Disse finnes det oversikt over her: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Figur 2 Bærekraftmål

2. DEL 1 – REGIONALT FAKTAGRUNNLAG

2.1. Befolkning

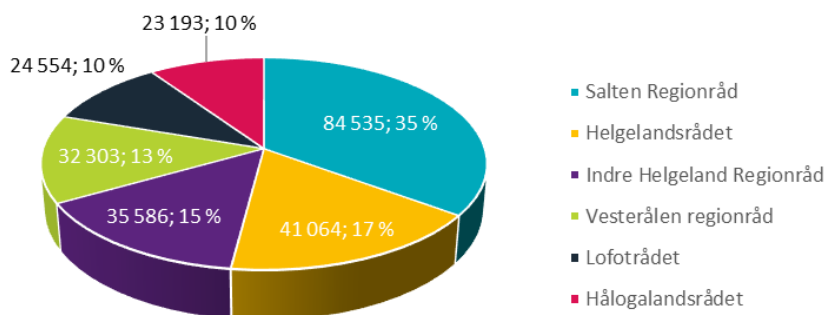

Figur 3 Bærekraftmål relatert til befolkning

2.1.1. Befolkningsantall

Nordland hadde 241 235 innbyggere ved årsskifte 2019/2020. Figur 4 viser befolkningen fordelt på de seks regionene i Nordland.

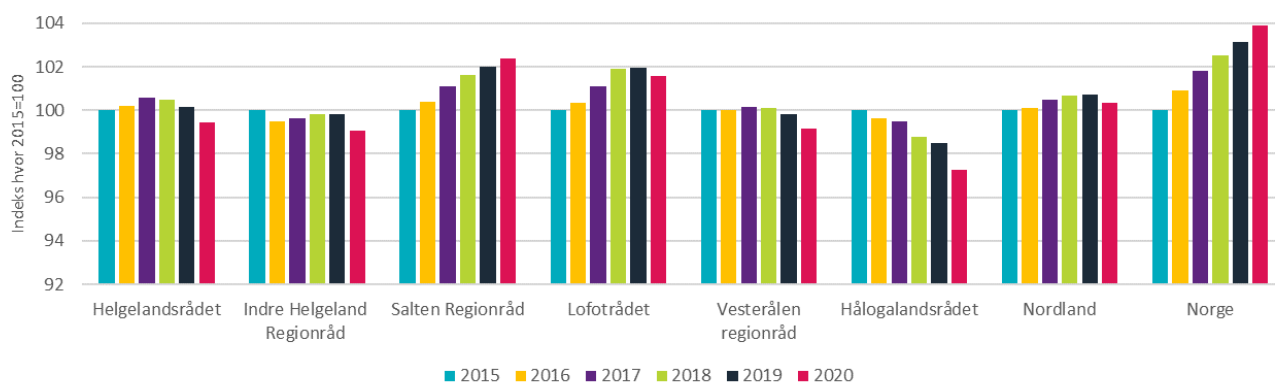
Befolkningen i regionene i Nordland 2020 (SSB)

Figur 4 Befolkningen i Nordland 1. januar 2020 (SSB)

Befolkningen i Nordland er fordelt med ca. 1/3 hver i nord-, midt- og sørfylket. Nordfylket er delt inn i 3 regionråd, hvorav Lofoten har 10,2 prosent av befolkningen i Nordland.

Befolkningsutviklingen fra 2015 til 2020 i Nordland (SSB)

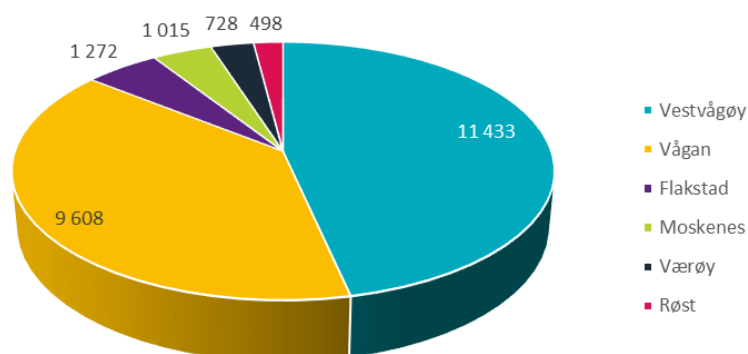
Figur 5 Befolkningsutviklingen i regionene i Nordland sammenlignet med fylket og Norge (SSB)

Figur 5 viser befolkningsutviklingen i regionene vist som en indeks hvor 2015=100. Veksten fra 2015 til 2020 var som følger i hver enkelt region:

- Helgelandsrådet -0,6 %
- Indre Helgeland regionråd -0,9 %,
- Salten Regionråd 2,4 % (Uten Bodø er tallet for Salten -0,66%)
- Lofotrådet 1,6 %,
- Vesterålen regionråd -0,8 %
- Hålogalandsrådet -2,7 %
- Nordland 0,35 %
- Norge 3,9 %

Lofotrådet omfatter 6 kommuner.

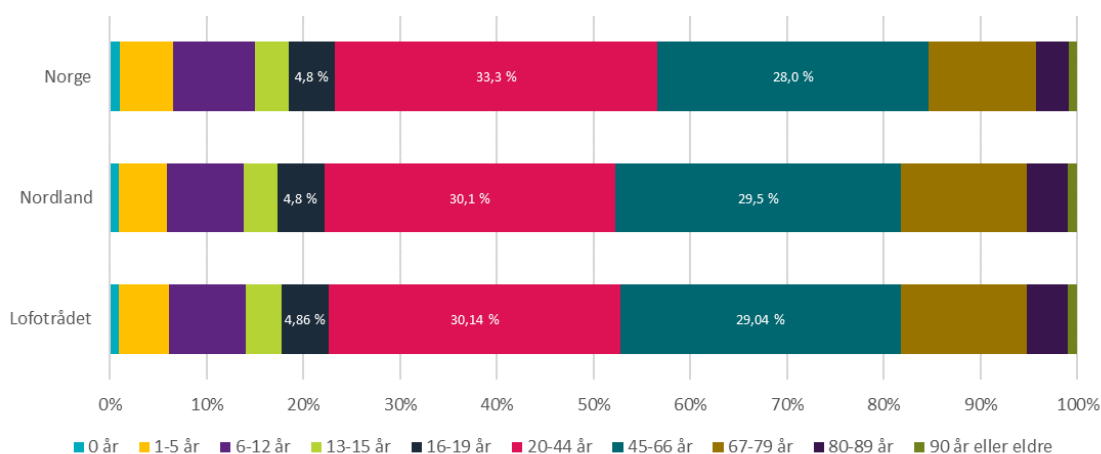
Befolkningen i Lofotrådet, 2020 (SSB)

Figur 6 Befolkningen i Lofotrådet 2020 (SSB)

Figur 7 viser aldersstrukturen i befolkningen i Nordland per 1. januar 2020, altså hvor stor andel hver enkelt aldersgruppe utgjør av total befolkning i regionen. Det er også en sammenligning med Norge.

Aldersstrukturen i befolkningen, 2020 (SSB)

Figur 7 Aldersstrukturen i befolkningen fordelt på ulike aldersgrupper 2020 (SSB)

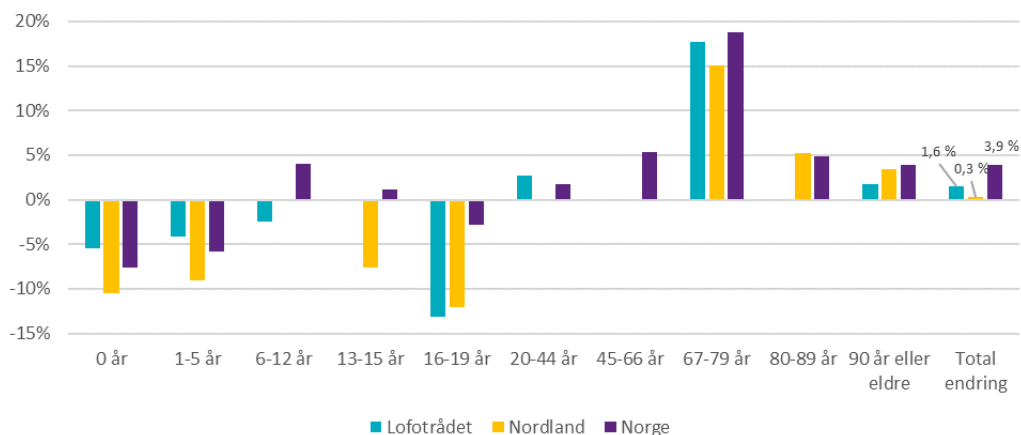
2.1.2. Befolkningsendringer

Sammenlignet med 2015 er det i dag 833 flere innbyggere i Nordland, og for Lofotrådet er det blitt 376 flere innbyggere i samme periode. Tabell 1 og figur 8 viser prosentvis endring i perioden 2015 til 2020 for regionen sammenlignet med fylket som helhet og Norge fordelt på ulike aldersgrupper.

Endring befolkningen i Nordland 2015 - 2020. Prosentandel (SSB)	0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år eller eldre	Total endring
Helgelandsrådet	-10,5 %	-11,0 %	0,6 %	-10,8 %	-9,4 %	-2,7 %	-1,0 %	14,4 %	6,6 %	10,4 %	-0,6 %
Indre Helgeland regionråd	-13,6 %	-13,4 %	-1,4 %	-6,1 %	-17,5 %	-1,4 %	0,4 %	10,4 %	7,4 %	4,9 %	-0,9 %
Salten regionråd	-13,8 %	-6,7 %	1,2 %	-4,0 %	-8,8 %	2,2 %	1,5 %	18,9 %	6,9 %	6,1 %	2,4 %
Lofotrådet	-5,4 %	-4,1 %	-2,4 %	-0,2 %	-13,2 %	2,7 %	-0,1 %	17,7 %	0,0 %	1,7 %	1,6 %
Vesterålen regionråd	-7,8 %	-9,5 %	-0,1 %	-21,6 %	-15,6 %	-0,9 %	-0,1 %	12,3 %	6,2 %	-4,3 %	-0,8 %
Hålogalandsrådet	-1,0 %	-11,7 %	-1,5 %	-2,8 %	-13,7 %	-4,5 %	-4,1 %	13,2 %	-1,1 %	-3,0 %	-2,7 %
Nordland	-10,5 %	-9,0 %	-0,1 %	-7,6 %	-12,1 %	-0,1 %	0,0 %	15,1 %	5,2 %	3,5 %	0,35 %
Norge	-7,7 %	-5,8 %	4,1 %	1,2 %	-2,8 %	1,7 %	5,4 %	18,8 %	4,8 %	4,0 %	3,9 %

Tabell 1 Befolkningsendringer i Nordland 2015 – 2020 (SSB)

Prosentvis endring i befolkningen fra 2015 til 2020 (SSB)

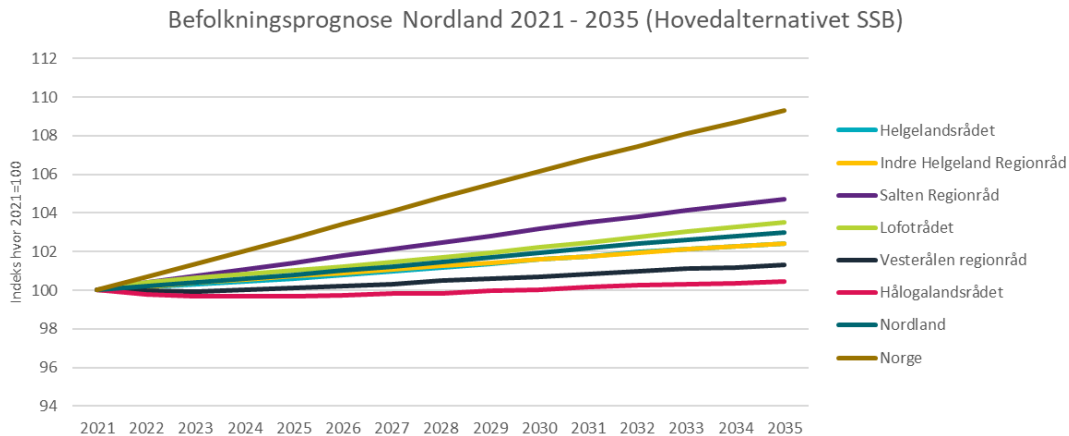

Figur 8 Befolkningsendring 2015 til 2020 (SSB)

Som figur 8 viser har Lofoten hatt en befolkningsvekst på 1,6 prosent i perioden. Det har vært en nedgang i alderskategoriene under 20 år. Veksten har i hovedsak vært over 67 år, men med en liten vekst også i kategorien 20-44 år.

2.1.3. Befolkningsprognoser

Befolkningsprognoser gir oss et bilde av hvordan det forventes at befolkningsutviklingen kan bli i årene fremover.

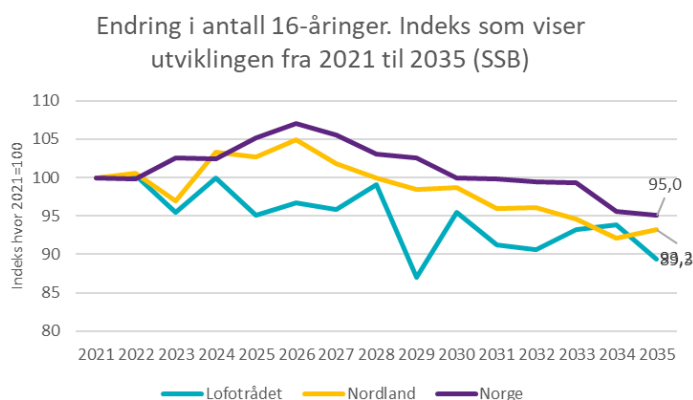
Figur 9 Befolkningsprognose Nordland 2021 – 2035 (Hovedalternativet SSB)

Figuren viser befolkningsprognosen for 2021 – 2035, altså forventet befolkningsvekst i hovedalternativet.

Tallene for hver av regionene er som følger:

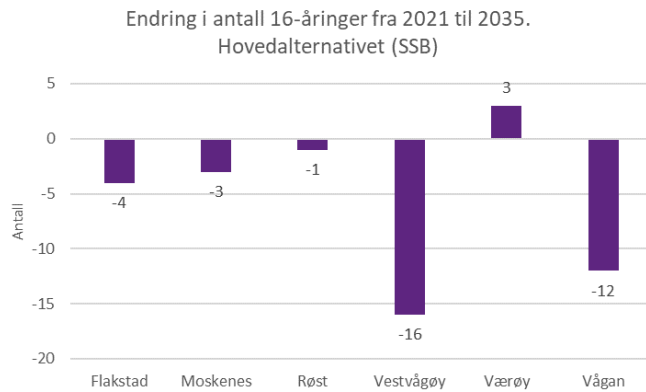
- Helgelandrådet 2,4 %
- Indre Helgeland regionråd 2,4 %
- Salten regionråd 4,7 % (Salten uten Bodø har en vekst på -4,7 %)
- Lofotrådet 3,5 %
- Vesterålen regionråd 1,3 %
- Hålogalandsrådet 0,5 %

Utviklingen i antall 16-åringer gir et bilde av behovet for elevplasser i videregående opplæring. I figur 10 sammenlignes befolkningsprognosen for antall 16-åringer i Lofoten for perioden 2021 til 2035 med hele Nordland fylke og landet som helhet. Figuren viser at det forventes en nedgang på om lag ti prosent (33 personer) i Lofoten fra 2021 til 2035. Tilsvarende tall for Norge er en nedgang på 5 prosent, mens det for Nordland er en nedgang på 6,8 prosent.

Figur 10 Endring i antall 16-åringer fra 2021 til 2035 (Prognose: Hovedalternativet til SSB)

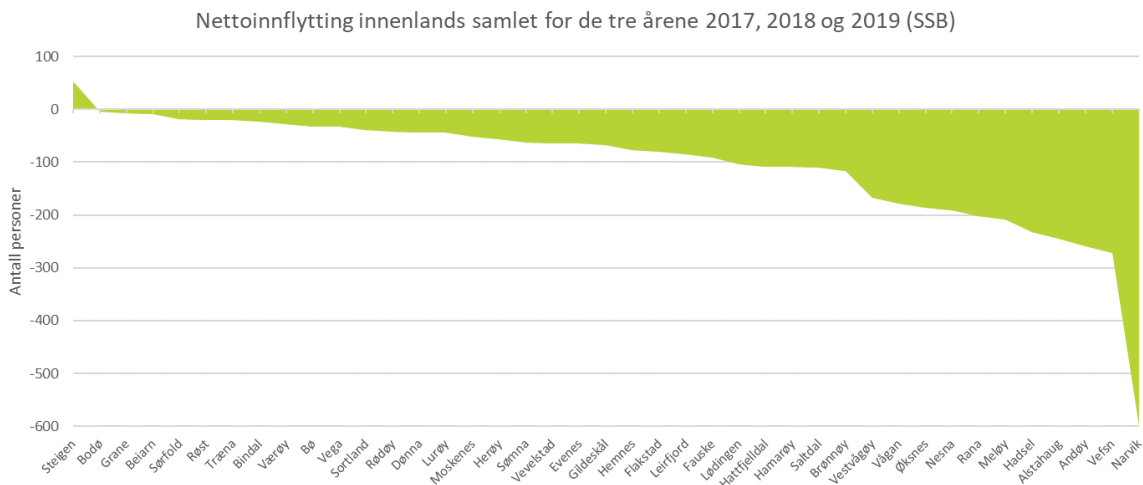
Figur 11 viser endring i hver enkelt kommune i Lofoten.

Figur 11 Endringer i antall 16-åringer fra 2021 til 2035. Lofotrådet. Hovedalternativet (SSB)

2.1.4. Flytting

En av de virkelig store utfordringene til svært mange av kommunene i Nordland er at det flytter flere innbyggere ut av enn det kommer tilflyttere, og spesielt er det mange unge som flytter ut. Figur 12 viser innenlands nettoinnflytting (innflytting innenlands minus utflytting innenlands) for hvert enkelt kommunene for de tre årene 2017, 2018 og 2019.

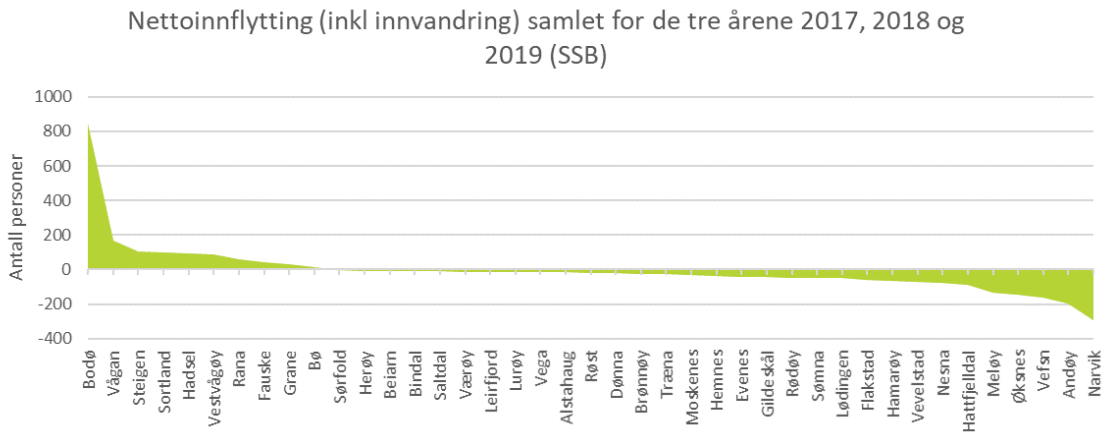
Figur 12 Innenlands nettoinnflytting i kommunene i Nordland for de tre årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Lofoten regionråd var nettoinnflyttingen innenlands som følger:

- Røst - 20
- Værøy - 28
- Moskenes - 52
- Flakstad - 80
- Vestvågøy -168
- Vågan -179

Inkludert i tallene på kommunenivå er også flytting kommunene i regionen i mellom, det er derfor ikke mulig å summere tallene for hele regionen.

Uten innvandring hadde vi i Nordland en nettoinnflytting på -4314 personer samlet for årene 2017 – 2019. Nettoinnflytting inkludert innvandring er illustrert i neste figur. Nordland hadde en nettoinnflytting inkludert innvandring på -264 personer i samme periode. Dette viser hvilken betydning innvandringen har for å opprettholde befolkningstallet i Nordland.

Figur 13 Nettoinnflytting inkludert innvandring samlet for årene 2017 – 2019 (SSB)

Blant kommunene som inngår i Lofotrådet var nettoinnflyttingen (inkludert innvandringen) som følger:

- Vågan 166
- Vestvågøy 88
- Værøy -14
- Røst -21
- Moskenes -32
- Flakstad -52

2.2.Arbeidsmarked

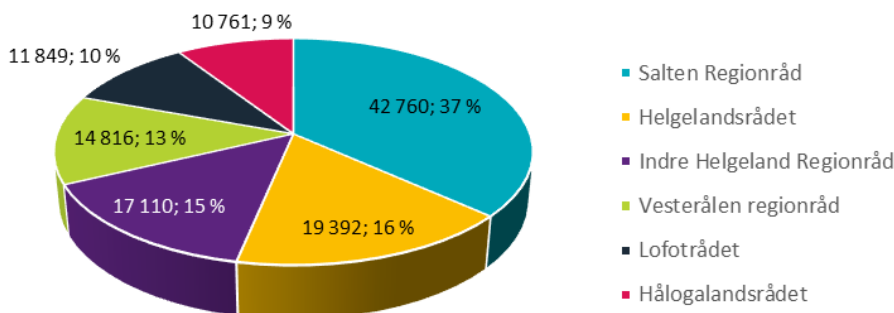

Figur 14 Bærekraftmål relatert til arbeidsmarkedet

2.2.1. Sysselsetting, status og utvikling

I 2019 var det 116 700 sysselsatte i Nordland, hvorav 10,1 prosent hadde sitt arbeidssted i Lofoten. Figur 15 viser antall og andel sysselsatte i regionene i Nordland.

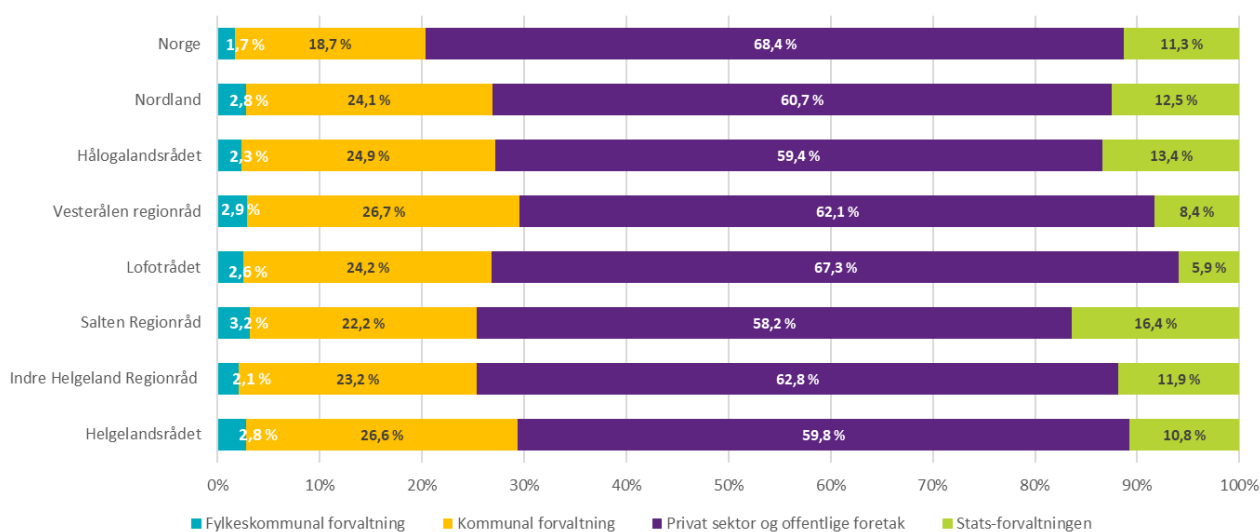
Sysselsetting per region 2019, etter arbeidssted (SSB)

Figur 15 Sysselsetting per region i Nordland 2019 etter arbeidssted (SSB)

Privat sektor (som også inkluderer offentlige foretak) utgjorde 60,7 prosent av all sysselsettingen i 2019 i Nordland. Tilsvarende andel for kommunal-, fylkeskommunal- og statlig forvaltning var henholdsvis 24,1 prosent, 2,8 prosent og 12,5 prosent. Sysselsettingsandelene per sektor og region er illustrert i figur 16, hvor det også gjøres en sammenligning med Nordland og landet som helhet. Som figuren viser har Lofoten en høyere andel sysselsatte innenfor privat sektor enn resten av fylket.

Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019 etter arbeidssted (SSB)

Figur 16 Andel sysselsatte i Nordland per sektor i 2019, etter arbeidssted (SSB)

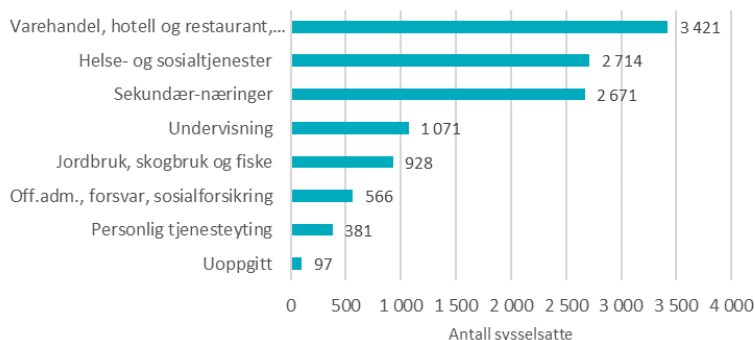
Tabell 2 viser prosentvis endring (jobbskaping) i sysselsettingen per sektor for årene 2015 – 2019. Nordland hadde en lavere sysselsetningsvekst (2,9 prosent) enn landet som helhet (4,4) i denne perioden. Innenfor fylkeskommunalforvaltning var det en betydelig nedgang i Nordland, mens det var en liten vekst i samme sektor i landet. Veksten i de andre sektorene er positive, men lavere enn gjennomsnittet for landet. Lofoten er den regionen som har størst prosentvis sysselsetningsvekst i Nordland, og ligger over landsgjennomsnittet.

Prosentvis endring i sysselsetting per sektor 2015 - 2019. Nordland. (SSB)	Fylkeskommunal forvaltning	Kommunal forvaltning	Privat sektor og offentlige foretak	Stats-forvaltningen	Alle sektorer
Helgelandsrådet	0,6 %	2,2 %	3,1 %	-3,1 %	2,1 %
Indre Helgeland Regionråd	-13,8 %	-1,2 %	2,2 %	2,6 %	1,1 %
Salten Regionråd	-5,1 %	5,2 %	4,5 %	4,5 %	4,3 %
Lofotrådet	-8,4 %	3,5 %	6,8 %	3,1 %	5,4 %
Vesterålen regionråd	-3,2 %	3,5 %	5,3 %	-6,2 %	3,5 %
Hålogalandsrådet	-11,4 %	-0,1 %	-2,4 %	-1,4 %	-2,0 %
Nordland	-5,9 %	2,8 %	3,6 %	1,4 %	2,9 %
Norge	0,9 %	6,1 %	4,1 %	3,7 %	4,4 %

Tabell 2 Sysselsetningsendringer per sektor (SSB)

Figur 17 viser en fordeling av sysselsettingen på næringsgrupper i Lofoten. Som figuren viser er det næringsgruppen som inkluderer varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finans., forretningsmessig tjenester og eiendom som er størst, hvor det er 3 421 sysselsatte. Helse- og sosialtjenester er den nest største sysselsetningsgruppen med 2 714 sysselsatte. Sekundærnæringer som inkluderer bergverk, vareproduserende industri, vann og kraftverk, bygg og anlegg sysselsatte 2 671 personer i Lofoten i 2019. Innenfor undervisning er det 1 071 sysselsatte. Primærnæringene sysselsatte 928 personer hvorav de fleste jobber med fiske. Forsvar og annen offentlig administrasjon hadde 566 sysselsatt i Lofoten i 2019. Bedrifter som tilbyr personlig tjenesteyting sysselsatte 381 personer.

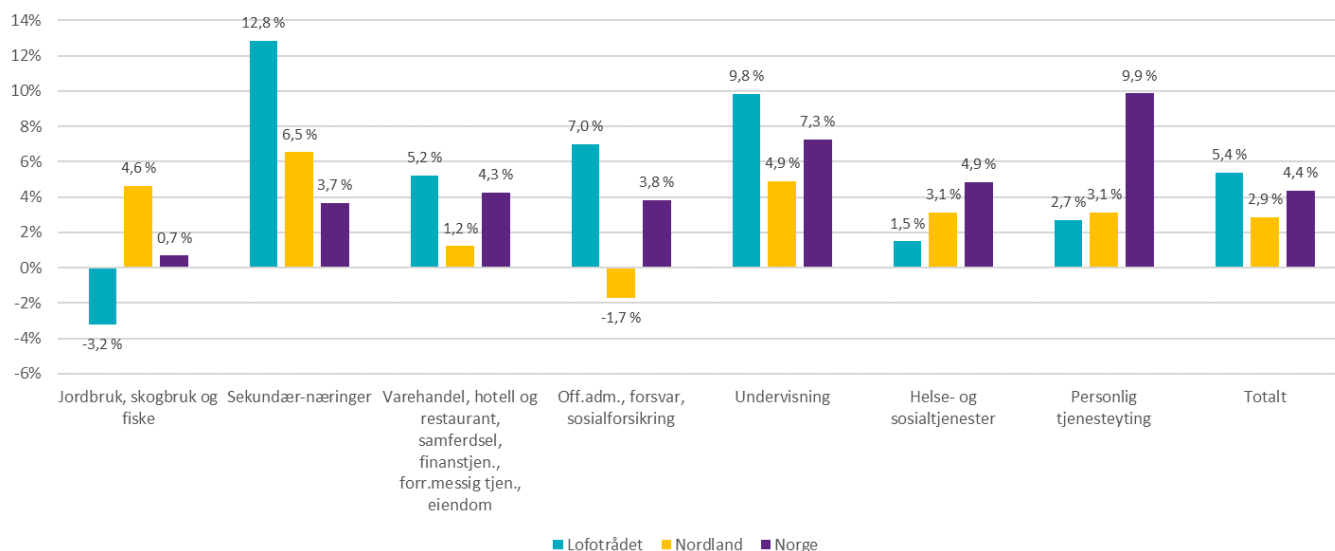
Syssetting etter næring og arbeidssted Lofotrådet 2019 (SSB)

Figur 17 Syssetting etter næring og arbeidsted Lofotrådet (SSB)

I figur 18 gis en oversikt over den prosentvise syssettingsutviklingen (jobbskapingen) for de ulike næringene i Lofoten sammenlignet med Nordland og Norge for perioden 2015 – 2019. Som figuren viser var det vekst i samtlige næringsgrupper med unntak av primærnæringene jordbruk/skogbruk og fiske.

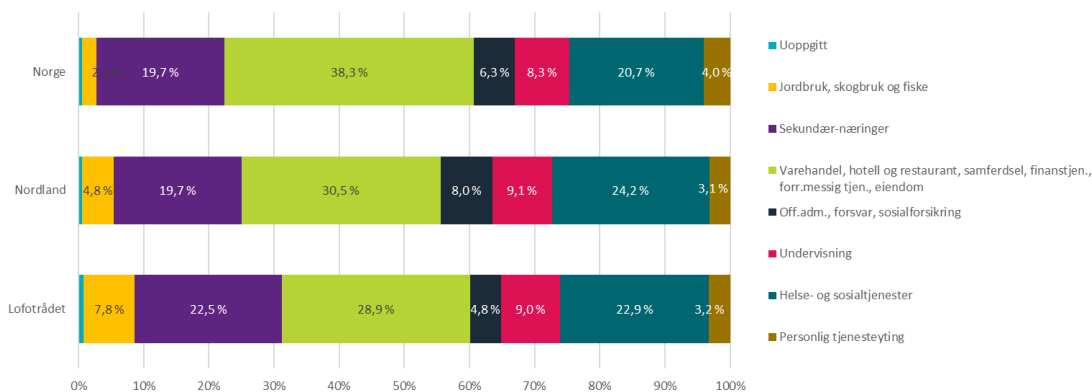
Prosentvis endring antall sysselsatte etter næring 2015 -2019 (SSB)

Figur 18 Prosentvis endring i antall sysselsatte etter næring og etter arbeidssted 2015 – 2019 (SSB)

Figur 19 viser en prosentvis fordeling av de sysselsatte på næring. I figuren sammenlignes andelen i Lofoten med hele Nordland og Norge.

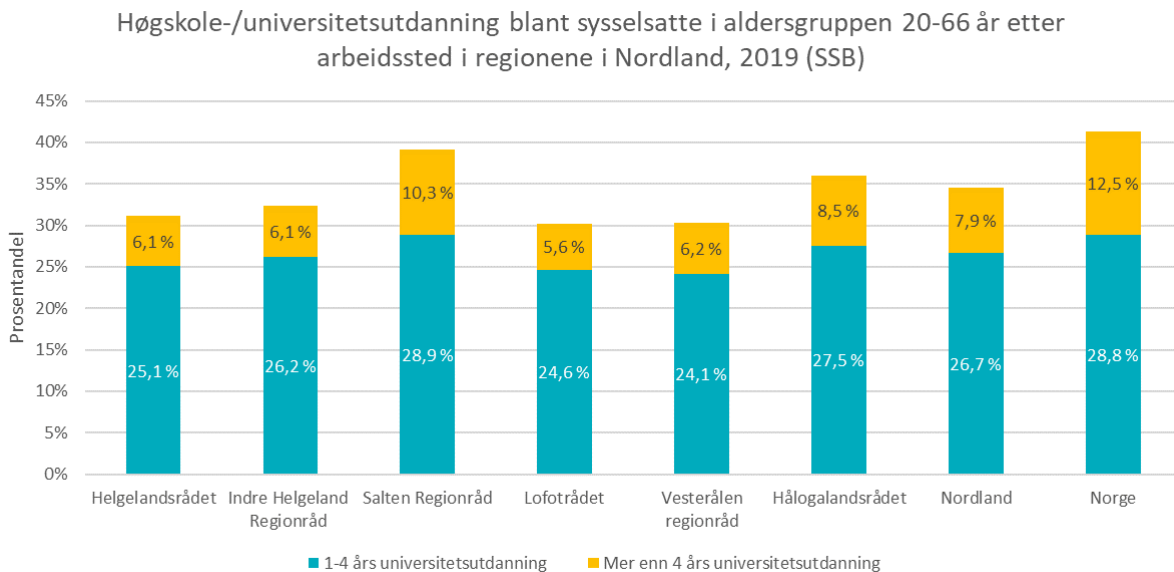
Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

Figur 19 Andel sysselsatte fordelt på næring etter arbeidssted, 2019 (SSB)

2.2.2. Utdanningsnivå hos arbeidstakere

Det er en positiv sammenheng mellom høyere utdanningsnivå og størrelsen på verdiskaping. I Nordland har 34,6 prosent av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år høyere utdanning. Tilsvarende tall for hele landet er 41,3 prosent. Selv om utdanningsnivået i Nordland øker år for år, både blant sysselsatte og i befolkningen generelt ligger andelen fremdeles et godt stykke bak landsgjennomsnittet. Figur 20 viser hvor stor andel av de sysselsatte i aldersgruppen 20-66 år i regionene som har høyere utdanning sammenlignet med Nordland og Norge.

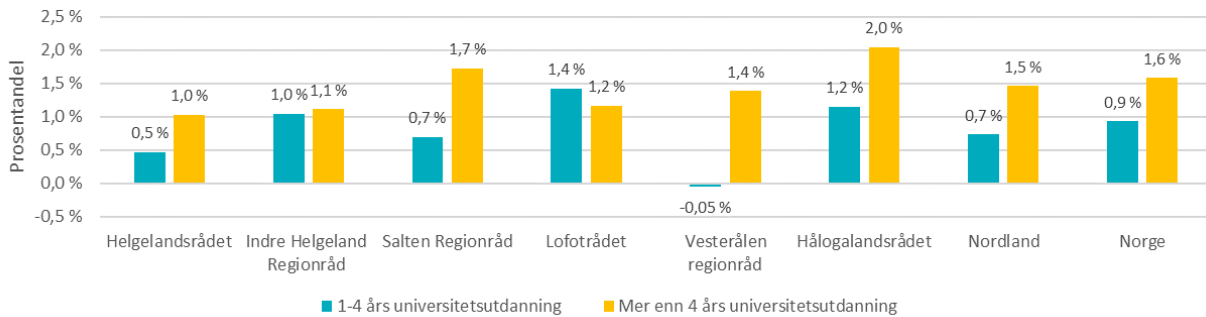

Figur 20 Høyere utdanning blant sysselsatte i Nordland, etter arbeidssted i aldersgruppen 20-66 år 2019 (SSB)

Lofoten og Vesterålen er regionene med lavest utdanningsnivå i Nordland blant sine sysselsatte. Forklaringsfaktorene til dette er flere, hvor nærings sammensetningen i regionen kan være en. Som tidligere vist har Lofoten en betydelig andel sysselsatte innenfor primær- og sekundærnæringer. Dette er næringer hvor utdanningsnivået generelt ligger lavere enn for andre næringer som for eksempel innenfor undervisning, helse og sosial.

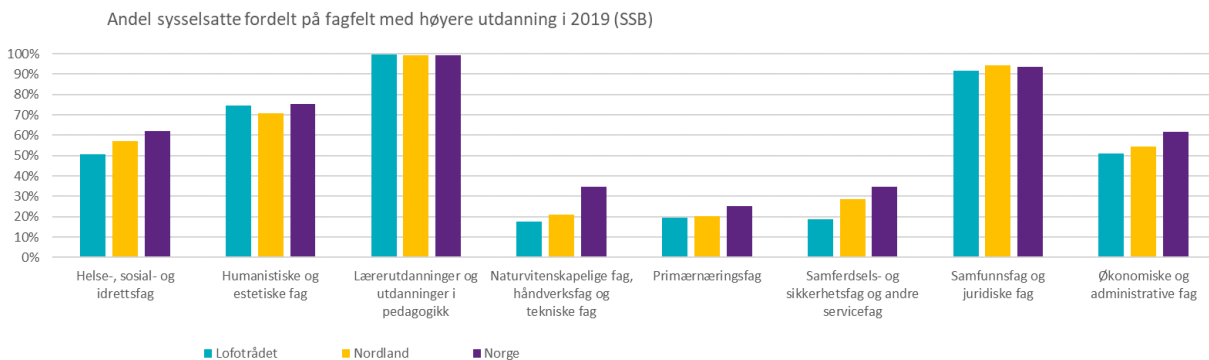
Figur 21 viser en oversikt over endring (prosentandel) i utdanningsnivået blant de sysselsatte med arbeidssted i Nordland i årene 2015 – 2019. Siden 2015 har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års høyere utdanning i Nordland økt med 0,7 prosent, mens andelen med mer enn 4 års utdanning har økt med 1,5 prosent. Tilsvarende tall for hele landet er litt høyere. I Lofoten har prosentandelen sysselsatte (20-66 år) med 1-4 års høyere utdanning økt med 1,4 prosent, mens andelen sysselsatte med mer enn 4 års høyere utdanning har økt med 1,2 prosent.

Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte etter arbeidssted i Nordland i årene 2015-2019 (SSB)

Figur 21 Endring i utdanningsnivået blant sysselsatte etter arbeidssted i Nordland i årene 2015 - 2019

Figur 22 viser andel sysselsatte med høyere utdanning innenfor ulike fagfelt i Lofoten sammenlignet med Nordland og hele landet.

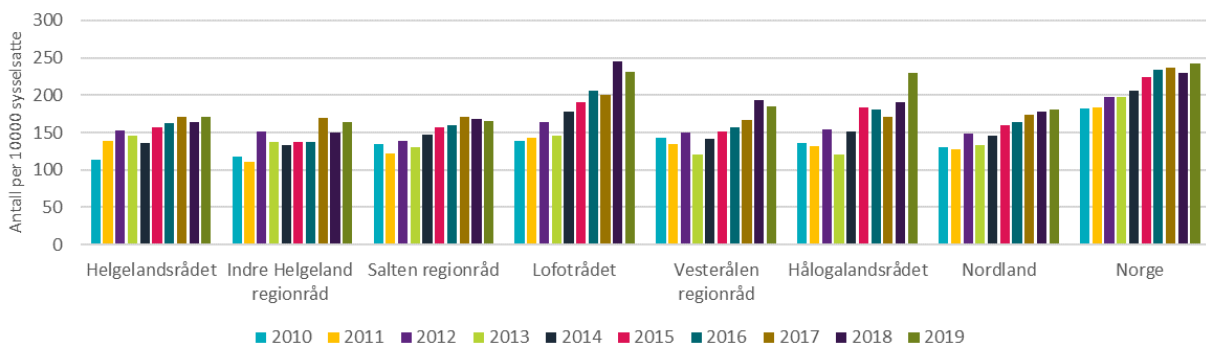
Figur 22 Andel sysselsatte fordelt på fagfelt med høyere utdanning (etter arbeidssted) i 2019 (SSB)

Figuren viser andel sysselsatte med høyere utdanning innenfor ulike fagfelt i regionene i Nordland sammenlignet fylket samlet og hele landet.

2.2.3. Nyetableringer

Nordland hadde 2 113 nyetableringer i 2019, som per 10 000 sysselsatte utgjør 181 nyetableringer. Figur 23 viser antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte innenfor de ulike regionene i Nordland, og for Nordland totalt og Norge.

Antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte

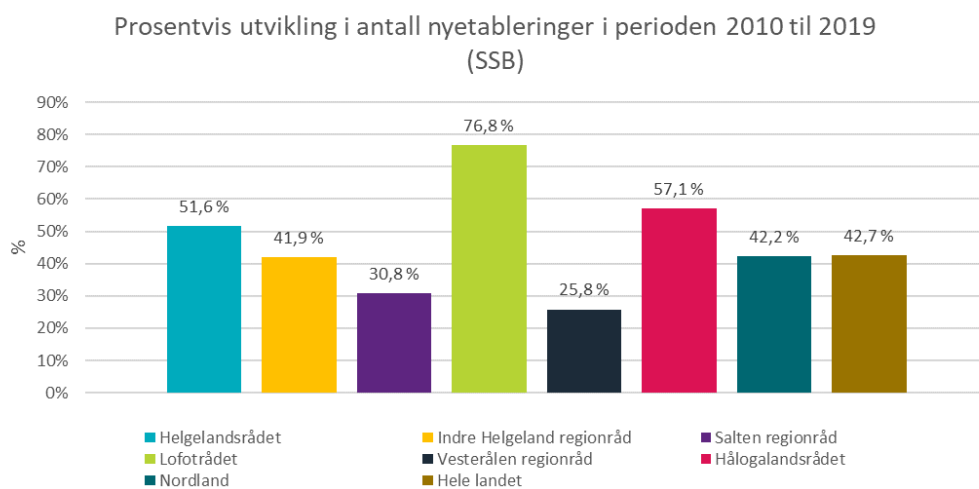

Figur 23 Antall nyetableringer per 10 000 sysselsatte

Det totale antall nyetableringer i 2019:

- Helgelandrådet 332
- Indre Helgeland Regionråd 281
- Salten Regionråd 705
- Lofotrådet 274
- Vesterålen regionråd 273
- Hålogalandsrådet 248
- Totalt for Nordland 2113

I figur 24 gis en oversikt over prosentvis utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019. Lofoten hadde en vekst på 76,8 prosent i antall nyetableringer, som er betydelig høyere enn for Nordland og Norge som hadde en vekst på henholdsvis 42,2 prosent og 42,7 prosent i samme periode.

Figur 24 Utvikling i antall nyetableringer i perioden 2010 til 2019 (SSB)

2.3. Regionmesterskapet – Indeks Nordland

Tabellen under er regionalisert etter inndelingen av interkommunale politiske råd/regionråd etter 1.januar 2020.

Region	2015*	2016*	2017*	2018	2019
Vesterålen Regionråd	6	6	5	6	6
Lofotrådet	2	3	2	2	1
Hålogalandsrådet	4	4	6	5	4
Salten Regionråd	1	2	2	1	1
Indre Helgeland Regionråd	4	5	4	4	4
Helgelandsrådet	2	1	1	2	3

Tabell 3 Rangering samlet for alle indikatorene (Indeks Nordland)

Rangering samlet for indikatorene vekst i omsetning siste 2 år, driftsmargin siste 2 år, verdiskaping siste 2 år, befolkningsvekst siste 5 år og vekst unge voksne siste 2 år.

*For årene 2015, 2016 og 2017 er ikke indikatoren for sysselsetting tatt med i denne oversikten. Bakgrunnen er at SSBs statistikker bygger på ny datakilde fra og med 2015. Tall før dette tidspunktet er dermed ikke direkte sammenlignbare. For sysselsetting ser man på utvikling de 3 siste årene.

Lofotrådet	2015	2016	2017	2018	2019
Vekst i omsetning siste 2 år	2	4	5	4	2
Driftsmargin siste 2 år	5	4	4	4	4
Verdiskaping siste 2 år	5	5	4	4	5
Befolkningsvekst siste 5 år	2	2	1	1	2
Vekst unge voksne siste 2 år	1	2	1	2	2
Vekst i sysselsetting siste 3 år				3	1

Tabell 4 Rangering indikatorer Lofotrådet

2.4. Utdanning

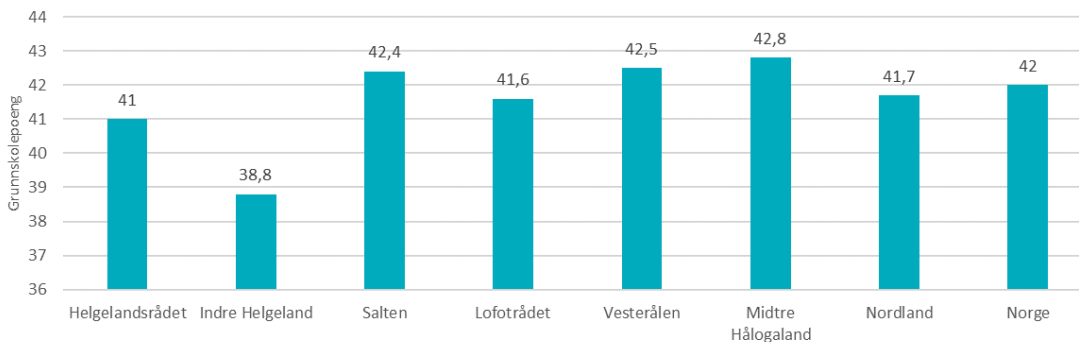

Figur 25 Bærekraftmål relatert til utdanning

2.4.1. Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng viser elevenes skoleresultat i ungdomsskolen.

Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20

Figur 26 Grunnskolepoeng per region for elever i 10 klasse 2018–2019 (Kilde: Utdanningsdirektoratet/Skoleporten)

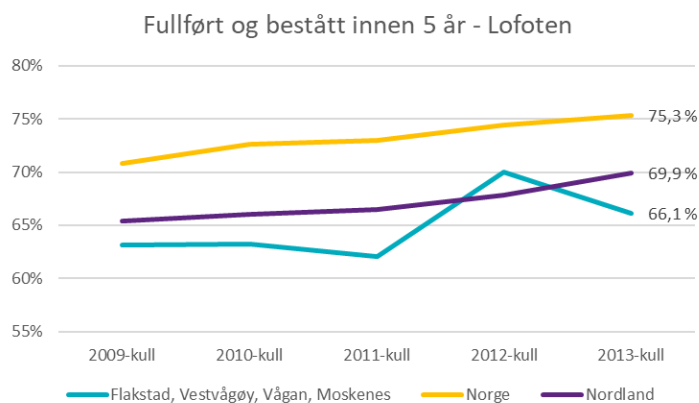
Tre regioner har grunnskolepoeng over nasjonalt snitt: Salten, Vesterålen og Nordland. Sistnevnte består stort sett av Nordland-elever og er den minste av regionene med under 200 i utvalget.

Kommune	Grunnskolepoeng 10 klasse 2018-19 = Vg1 2019-20	Antall elever 10 klasse
Flakstad	40,9	14
Moskenes	34,3	10
Røst	-	5
Vestvågøy	42,4	138
Værøy	-	6
Vågan	41,4	107
Lofoten	41,6	280
Nordland	41,7	
Norge	42,0	

Tabell 5 Grunnskolepoeng per kommune for elever i 10 klasse 2018-2019 (Kilde: Utdanningsdepartementet/Skoleporten)

2.4.2. Fullført videregående opplæring i regionen

SSB publiserer gjennomføringstall for kommunegrupper. Disse varierer en del i størrelse, slik at noen av de mindre folkerike områdene har en del tilfeldige svingninger fra år til år. Hovedinntrykket er imidlertid at gjennomføringsandelen går opp i de fleste kommunegruppene sett over flere år.

Figur 27 Fullført og bestått videregående opplæring innen fem år, utvikling og sammenlikning (SSB)

Litt over halvparten av fylkets kommuner hadde pr. november 2019 oppfylt ambisjonen til KS om å ta inn minst én lærling per 500 innbyggere. Lofoten har 1 lærling pr. 492 innbyggere. Fordelingen pr. kommune fremgår av tabell 6:

Lærekontrakter	Kontrakter per nov 2019	Folketall 1. kvartal 2019	Måltall: minst 1 per 500
Flakstad	3	1 295	1 per 432
Moskenes	0	1 027	0
Røst	0	511	0
Vestvågøy	23	11 466	1 per 499
Værøy	2	729	1 per 365
Vågan	22	9 563	1 per 435
Lofoten	50	24 591	1 per 492

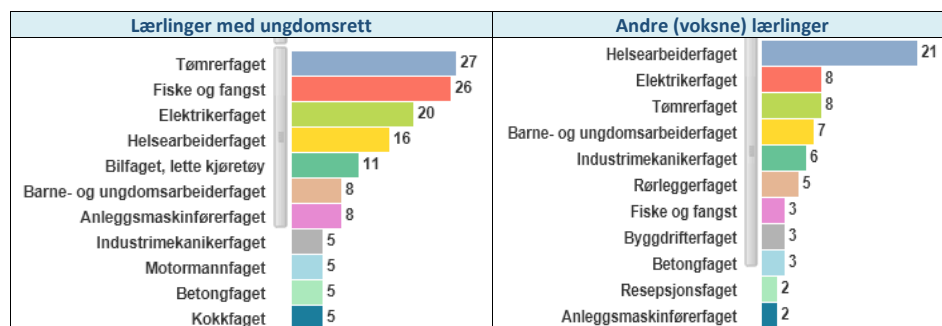
Tabell 6 Antall kommunale lærlinger per kommune i Lofoten, tall fra november 2019 (Kilde: Vigo)

Tabell 7 viser totalt antall lærlinger i regionene: private, kommunale og statlige. De fleste lærlinger finnes i privat næringsliv.

Løpende lærekontrakter	Ungdomsrett	Andre	Totalt
Helgeland	247	174	421
Indre Helgeland	257	133	390
Salten	584	242	826
Lofoten	180	85	265
Vesterålen	220	89	309
Ofoten	133	57	190
Nordland	1 621	780	2 401

Tabell 7 Løpende lærekontrakter per region per 11 mai 2020 (Kilde: Vigo)

Fordelingen av lærekontrakter sier noe om hvilken kompetanser kommuner og næringsliv etterspør. I Lofoten er fordelingen som følger:

Figur 28 Løpende lærekontrakter i region Lofoten, fag med flest lærlinger (Kilde: Vigo, juni 2020)

2.4.3. Tilbudsstruktur i regionen

	Vest-Lofoten	Aust-Lofoten
Studieforberedende		
Idrettsfag Vg1, Vg2 og Vg3	x	
Studiespesialisering Vg1, Vg2 og Vg3	x	x
Påbygging generell studiekompetanse Vg3 og Vg4	x	x
Yrkesfag		
Bygg- og anleggsteknikk Vg1	x	
Byggteknikk Vg2	x	
Elektrofag Vg1	x	
El-energi Vg2	x	
Helse- og oppvekstfag Vg1	x	x
Barne- og ungdomsarbeiderfag Vg2		x
Helsearbeiderfaget Vg2	x	x
Naturbruk Vg1	x	
Fiske og fangst Vg2	x	
Restaurant- og matfag Vg1	x	
Kokk- og servitørfag Vg2	x *	
Service og samferdsel - utgående		
Reiseliv Vg2		x
Salg, service og reiseliv Vg1 - ny		x
Teknikk og industriell produksjon Vg1		x
Maritime fag Vg2	x	
Industrieteknologi Vg2		x

Tabell 8 Vedtatt tilbudsstruktur 2020–2021 (Kilde: Ft-sak 210-2019 Endringer i tilbudsstrukturen for videregående opplæring i Nordland for skoleåret 2020–2021)

Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland – se <https://nettskolen.nfk.no> for fagoversikt og nærmere informasjon om tilbudene. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Tabell 9 viser deltakerantall inneværende skoleår.

Lokasjon	Studieforberedende/ fellesfag	Yrkesfag	Privatist	Sum
Aust-Lofoten/ Svolvær	8	8	0	16
Vest-Lofoten/ Leknes	9	22	4	35
Sum	17	30	4	51

Tabell 9 Deltakere i voksenopplæring Nettskolen i Nordland

Når det gjelder fagskoletilbudet i regionen, er det som følger:

Tilbud	Studie(-samlings)sted	Ant. stud.p.	Periode
Dekksoffiser	Gravdal	120	2018-20
Reiseliv og opplevelser (heltid)	Svolvær	60	2018-19
Dekksoffiser	Leknes	120	2019-21
Reiseliv og opplevelser (heltid)	Svolvær	60	2019-20
Dekksoffiser	Leknes	120	2020-22
Reiseliv og opplevelser (deltid)	Svolvær	60	2020-22

Tabell 10 Fagskoletilbud i Lofoten

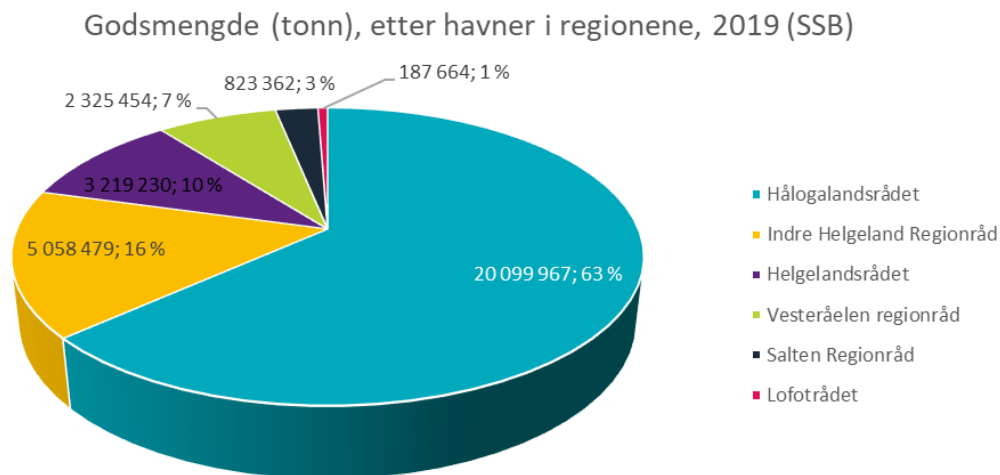
2.5. Samferdsel

Figur 29 Bærekraftsmål relatert til samferdsel

2.5.1. Havner og kaianlegg

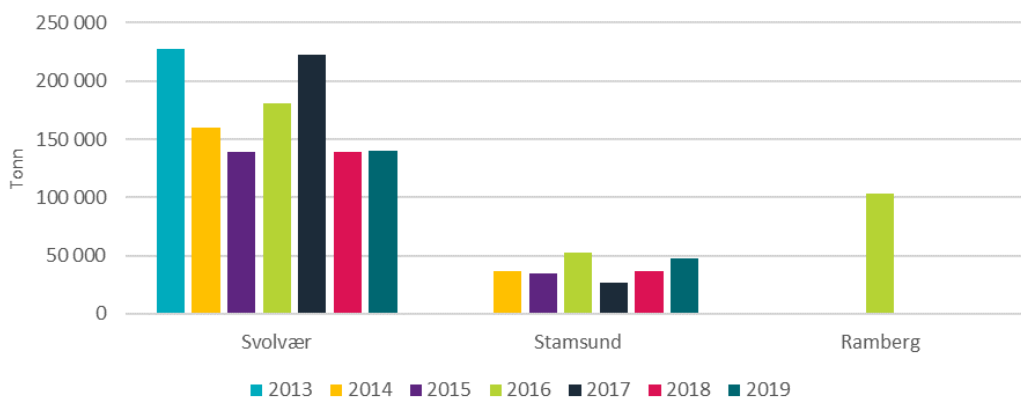
Det blir transportert store mengder gods fra havnene i Nordland. I 2019 ble det registrert en total godsmengde på 31,7 millioner tonn. De største volumene går over et fåtall større havner. Klart størst andel går over Narvik Havn, som målt i tonn er den største havnen i Nordland.

Figur 30 Godsmengde (tonn) i regionene i Nordland 2019 (SSB)

Diagrammet nedenfor viser de største havnene i Lofoten.

Godsmengde (tonn), etter havner i regionen (SSB)

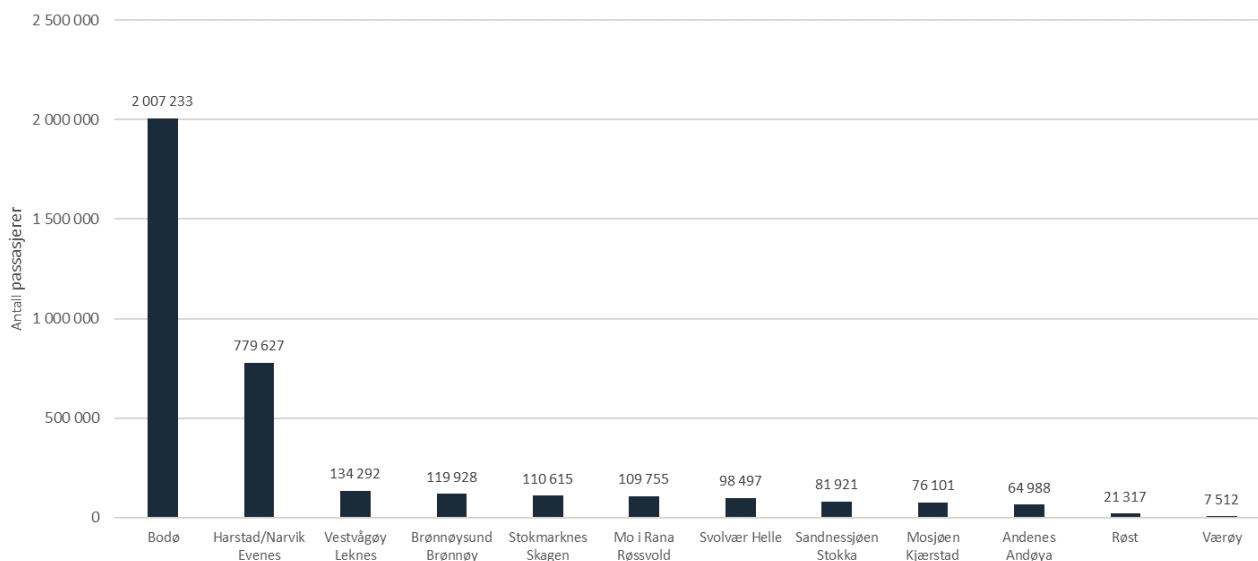

Figur 31 Totale tonn over kai i Lofoten

2.5.2. Flypassasjerer

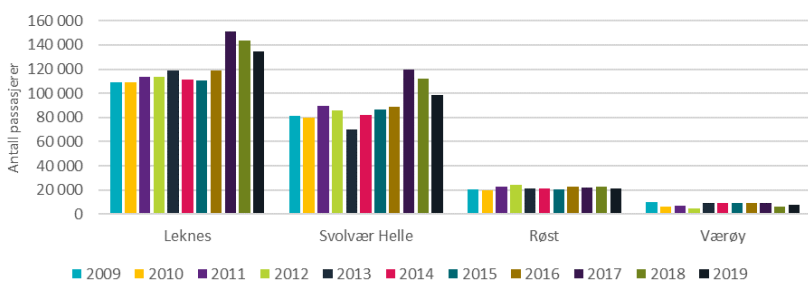
Totale passasjerer i Nordland 2019 var i overkant av 3,6 millioner.

Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Figur 32 Totalt passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

Antall passasjerer i regelbunden og ikke regelbunden trafikk i Lofoten 2009 - 2019 (SSB)

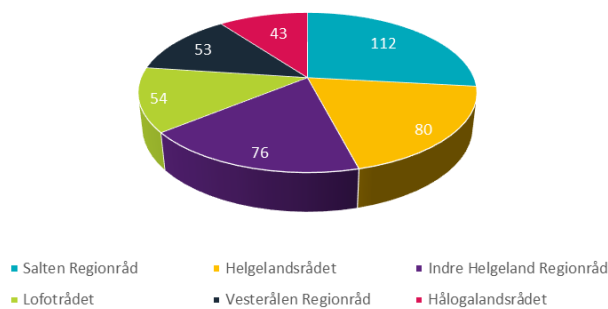

Figur 33 Endring 2009 – 2019 passasjerer ved avgang og ankomst, innenlandske og utenlandske flygninger, regelbunden og ikke regelbunden trafikk 2019 (SSB)

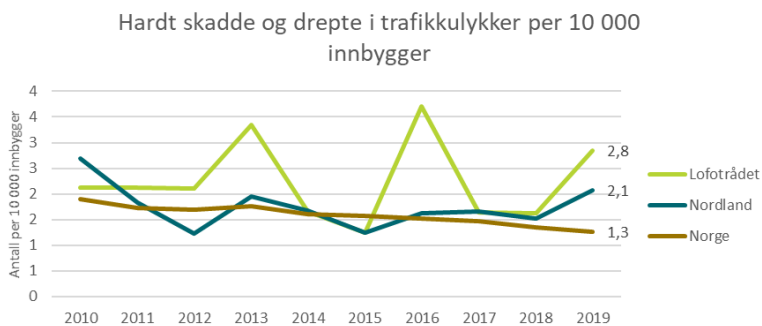
2.5.3. Trafikkulykker

I årene 2010-2019 var det 417 personer som ble hardt skadd eller drept i trafikkulykker i Nordland. Figur 34 viser antall per region.

Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland 2010 – 2019 (SSB)

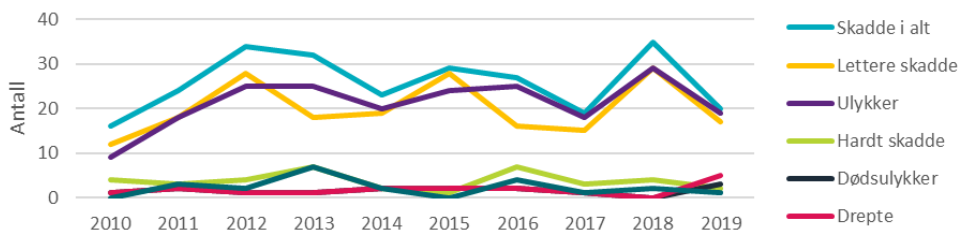

Figur 34 Antall drepte og hardt skadde i trafikken i Nordland i perioden 2010 – 2019 (SSB)

Figur 35 Drepte og hardt skadde i trafikkulykker per 10 000 innbygger (SSB)

Antall personer skadd eller drept i veitrafikkulykker i Lofoten (SSB)

Figur 36 Antall skadde personer i veitrafikkulykker – Lofoten (SSB)

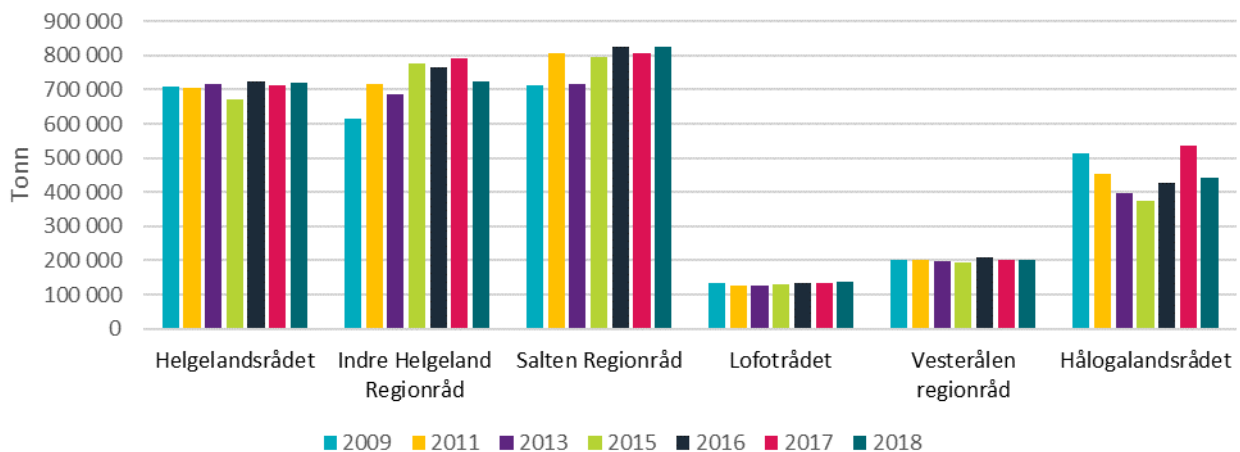
2.6. Klima, miljø og planlegging

Figur 37 Bærekraftsmål relatert til klima, miljø og planlegging

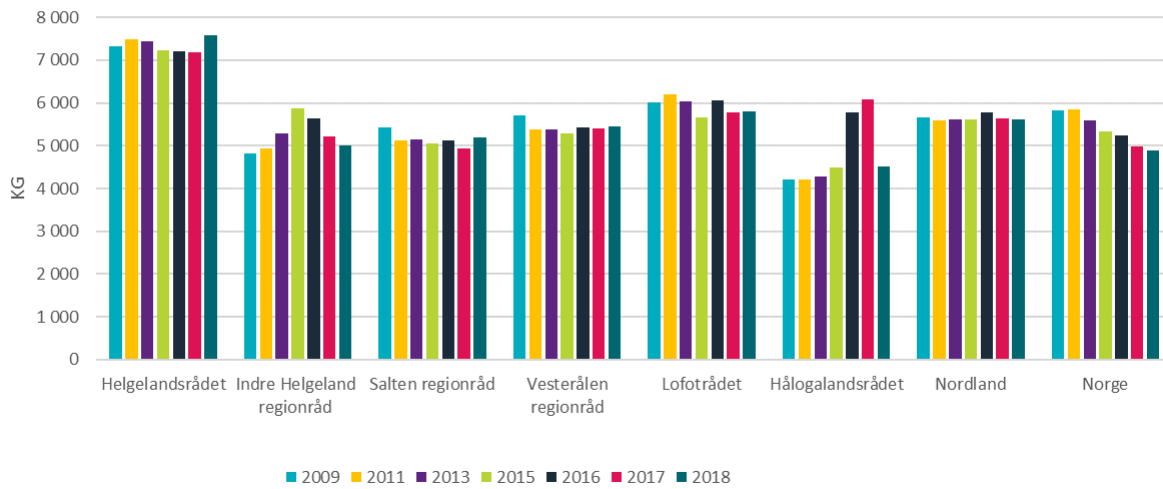
2.6.1. Klimautslipp

Utslipp per region i Nordland - tonn CO2 ekvivalenter (Miljødirektoratet/KPB)

Figur 38 Utslipp per region i Nordland – KG CO2 ekvivalenter per innbygger (Miljødirektoratet/KPB)

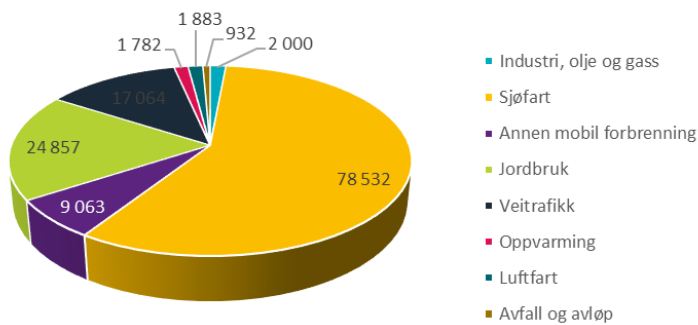
Utslipp per region i Nordland - KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/gass (Miljødirektoratet/KPB)

Figur 39 Utslipp av klimagasser KG CO2 ekvivalenter per innbygger uten industri/olje/Gass (Miljødirektoratet/KPB)

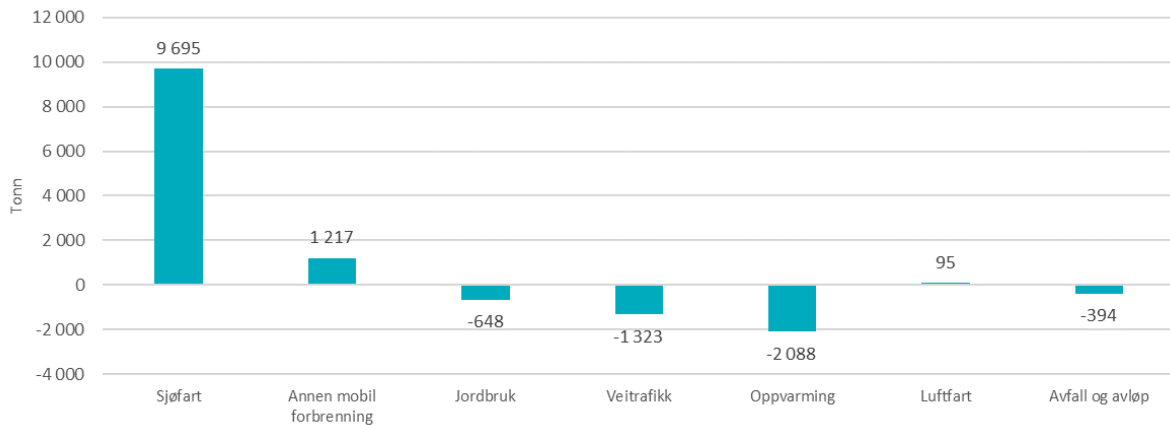
Figuren viser KG utslipp per innbygger i regionene sammenlignet med Nordland og Norge

Klimautslipp per sektor. 2018. Lofoten.
(Miljødirektoratet)

Figur 40 Klimautslipp per sektor. 2018. Lofotrådet. (Miljødirektoratet)

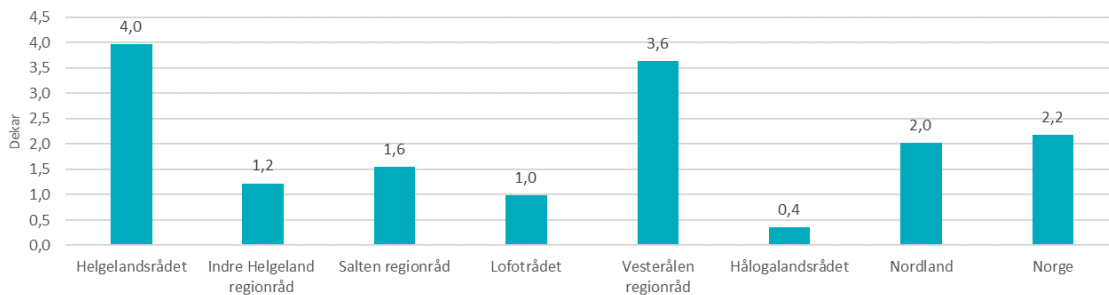
Endring 2015 - 2018. Tonn utslipp CO2 ekvivalenter fordelt på sektor i Lofotrådet (Miljødirektoratet/KPB)

Figur 41 Endring 2015 - 2018. Tonn utslipp CO2 ekvivalenter fordelt på sektor i Lofoten (Miljødirektoratet/KPB)

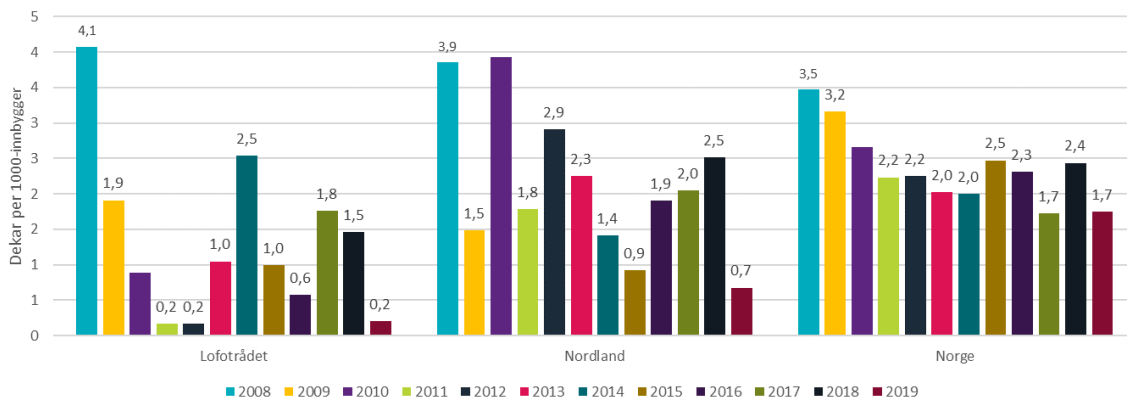
2.6.2. Omdisponering av areal

Gjennomsnittlig omdisponert dyrka og dyrkbar jord i perioden 2010 - 2019 per gjennomsnitt 1000 innbygger i regionene (SSB)

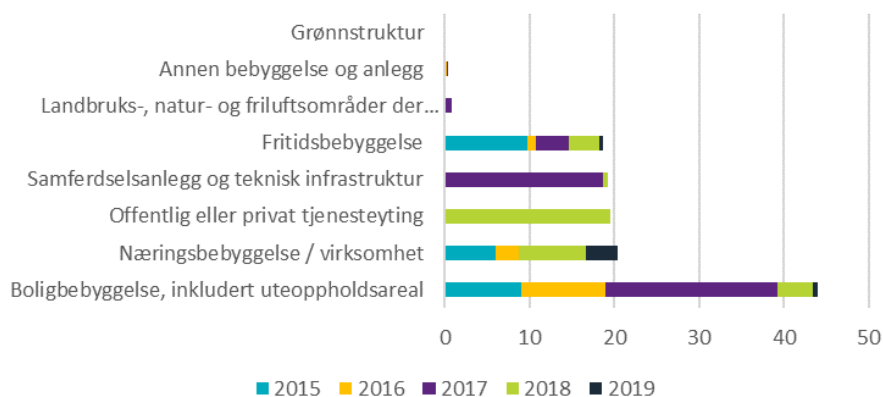
Figur 42 Gjennomsnittlig omdisponert dyrka og dyrkbar jord i perioden 2010-2019 per 1000 innbygger i Nordland (SSB)

Omdisponering av dyrka jord og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger (SSB)

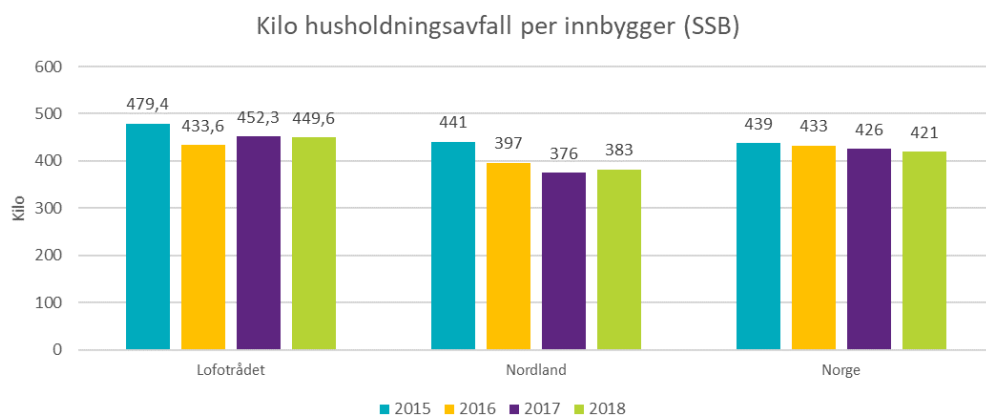
Figur 43 Omdisponering av dyrka- og dyrkbar jord. Dekar per 1000-innbygger

Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord 2015-2019 Lofotrådet (SSB)

Figur 44 Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord i Lofotrådet 2015-2019 (SSB)

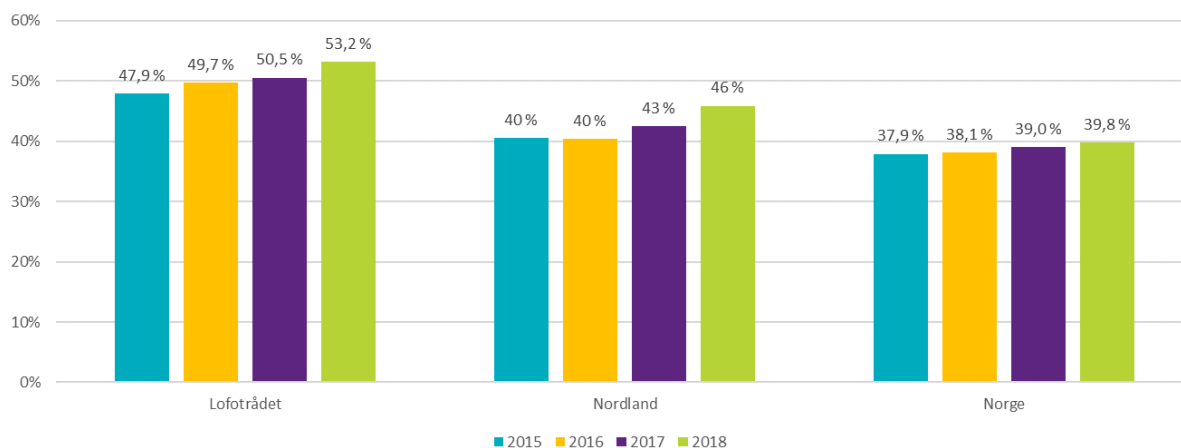
2.6.3. Husholdningsavfall

Figur 45 Kilo husholdningsavfall per innbygger (SSB)

Vi leverer stadig mer husholdningsavfall til gjenvinning. ..

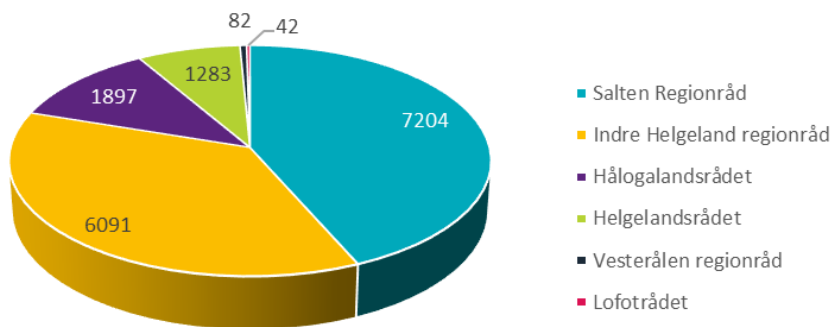
Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (SSB)

Figur 46 Andel levert til materialgjenvinning inkl. biologisk behandling (SSB)

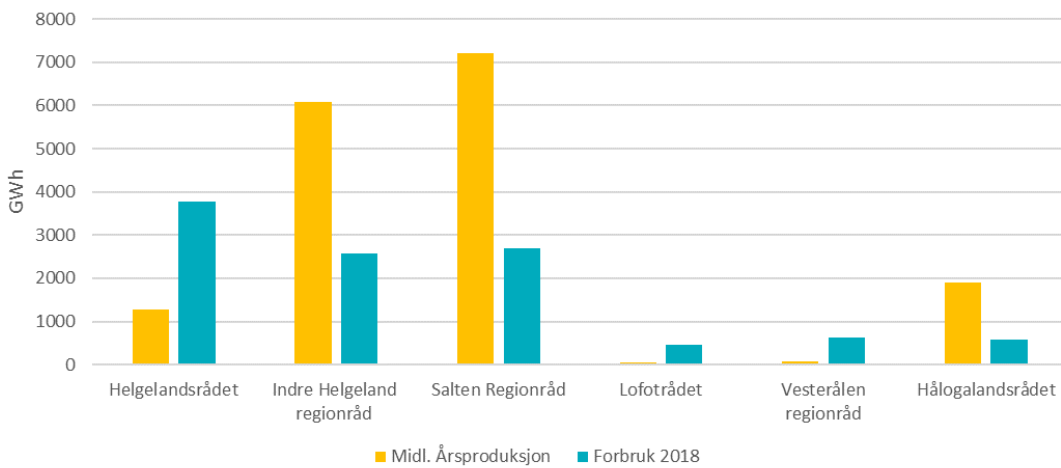
2.6.4. Energi

Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh (NVE)

Figur 47 Midl. årsproduksjon elektrisk kraft Nordland. GWh (NVE)

Kraftbalansen i regionene i Nordland (NVE/SSB)

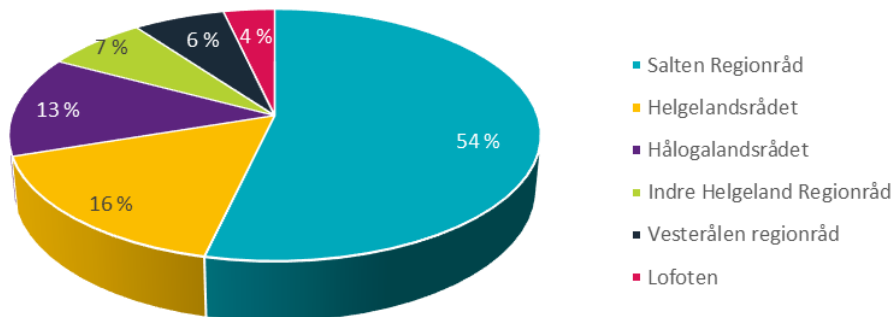

Figur 48 Kraftbalansen i Nordland (NVE/SSB)

Figuren viser forskjellen mellom produksjon og forbruk av elektrisitet i Nordland.

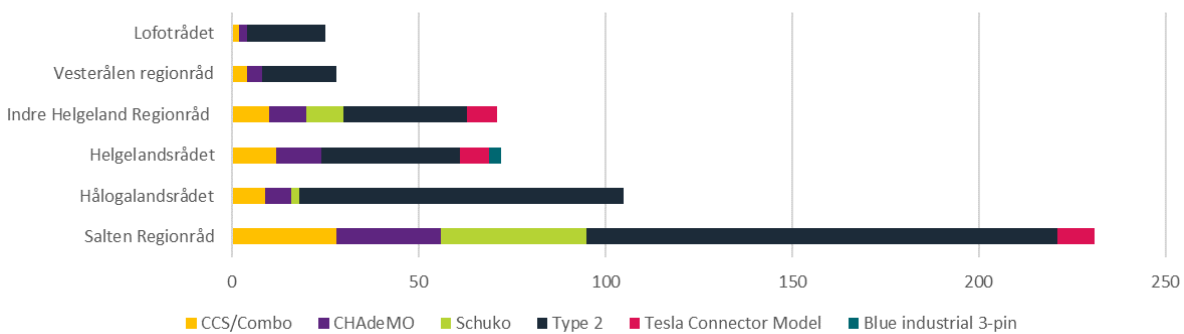
2.6.5. EL-biler og ladestasjoner

Andel elbiler i regionene i Nordland, 2019 (SSB)

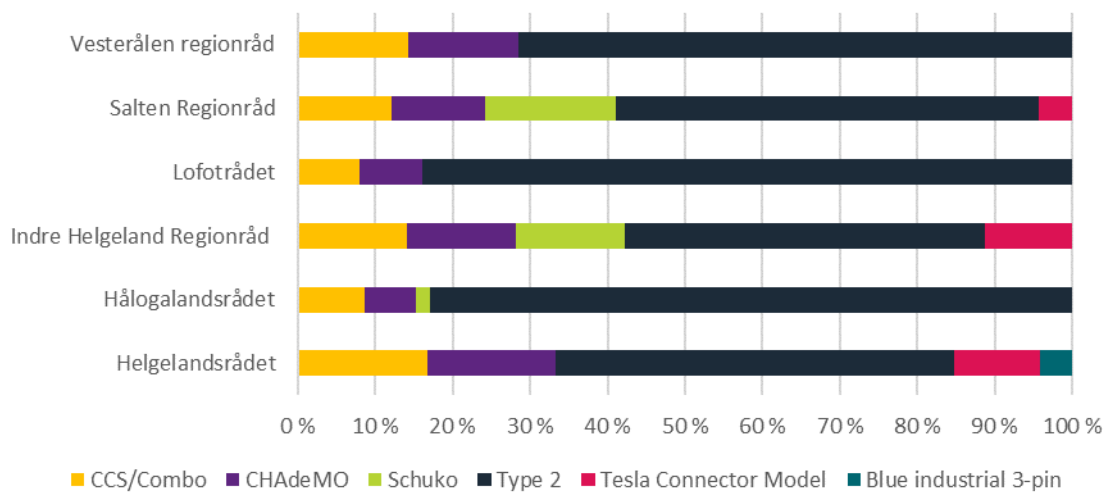
Figur 49 Andel elbiler i regionene i Nordland 2019 (SSB)

Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland, 2020 (nobil)

Figur 50 Offentlig tilgjengelige ladepunkter i Nordland 2020 (nobil)

Offentlig tilgjengelig ladepunkter i Nordland, 2019. Andel av ladepunktene (nobil)

Figur 51 Andel ladepunkter elbil i regionene i Nordland

2.7. Tannhelse

Tannhelsen (målt ved indikatorårskull) i Lofoten er litt dårligere enn gjennomsnittet for Nordland. Tannhelsen i Nordland er litt bedre enn gjennomsnittet for landet. Tall i tabell viser andel som ikke har hull.

Tannhelseresultater hos indikatorårkull			
Kommune	5 år	12 år	18 år
Flakstad	100,0 %	33,3 %	14,3 %
Moskenes	100,0 %	25,0 %	12,5 %
Røst	100,0 %	40,0 %	0,0 %
Vestvågøy	78,0 %	39,6 %	12,0 %
Værøy	100,0 %	71,4 %	0,0 %
Vågan	79,1 %	60,2 %	19,2 %
Lofoten	79,4 %	62,5 %	12,9 %
Nordland	84,5 %	64,7 %	27,9 %

Tabell 11 Tannhelseindikatorer for indikatorårkull

Nordland fylkeskommune er i prosess med alle kommuner i regionen for å inngå avtaler om å tilrettelegge for samarbeid og samhandling til beste for brukerne som mottar hjelp etter tannhelsetjenesteloven.

3. DEL 2 - KORT BESKRIVELSE AV REGIONEN

3.1. Nærings- og kompetansemiljø

Fiske har alltid vært Lofotens viktigste næringsvei. Reiselivet blir stadig viktigere, og Lofoten har flere sterke næringsmiljø innen sjømat og reiseliv.

Lofoten har sammen med Vesterålen de største konsentrasjonene av fiskefartøy og de største landingene av fisk. Røst er en utpreget tørrfiskkommune. På Vestvågøy ligger hovedkontoret til Insula, et stort nordisk sjømatkonsern. Her produseres det ulike matprodukter basert på fiskeråstoff i forbrukspakninger, samt en stor filetfabrikk. Norges største trålrederi, Havfisk AS, er koblet med mottaks- og foredlingsanleggene i regionen i form av råstoffleveranser og eierskap.

Lofoten er den største og viktigste ferie og fritidsregionen i Nordland med overvekt av utenlandske gjester. En relativt stor andel av overnattingene skjer utenfor hotellene. Rorbuer og andre overnattingssteder er viktige aktører. Salg av opplevelser har blitt en stadig større del av omsetningen. Disse tilbudene inkluderer aktiviteter som både er stedbundne som eksempelvis museet og aktivitetstilbudet til Lofotr og aktiviteter som inkluderer turer og andre opplevelser som eksempelvis selges av selskap som XXLofoten. Overnatting og servering sysselsetter 4,7% av de sysselsatte i Lofoten. I tillegg sysselsetter reiselivet mange innen andre næringer som transport og personlig tjenesteyting.

Den største private sektoren er bygg og anlegg med i overkant av 11 % av de sysselsatte. Mange besøkende bidrar også til en forholdsvis høy andel av sysselsatte i detaljhandelen med 8 % sysselsatte. Her dominerer Vågan og Vestvågøy.

Offentlig sektor sysselsetter 31 % av totalt sysselsatte i Lofoten. Dette er den laveste andelen av alle regionene i Nordland. Med unntak for Nordlandssykehuset er statlige virksomheter i Lofoten knyttet opp mot havnæringene med Senter for oljevern og marint miljø, Kystverket og Fiskeridirektoratet.

I de seinere årene er det bygget opp sterke kompetanse- og konsulentmiljø rundt havnæringene og reiseliv. Senter for oljevern og marint miljø med hovedkontor i Svolvær er et statlig kompetansemiljø som skal være et nasjonalt og internasjonalt ledende kompetansesenter for arbeidet med oljevern og mot marin plastforsøpling. Et annet kompetansemiljø i Svolvær er Salt, et forsknings- og utviklingsmiljø med mål om å utvikle kunnskap om havet, de marine ressursene og kystens verdiskaping. Lofoten matpark har hovedkontor på Leknes og er et utviklingsmiljø for landbruk, lokal mat, opplevelsesbasert reiseliv og lokalsamfunnsutvikling. Klyngen Innovative opplevelser er et samarbeid mellom næringslivet ved bedriftene i klyngen, virkemiddelapparatet, og forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Innovasjonsselskapet Egga utvikling er et felles kompetansemiljø for Lofoten og Vesterålen med avdelingskontor i Leknes. I tillegg til å være en utviklingsaktør for kysten er Egga utvikling prosjektleder for to bedriftsklynger i IN sitt klyngeprogram. Arena Torsk har deltakere fra hele verdikjeden og har som mål å gjøre fersk torsk tilgjengelig for bearbeiding og salg hele året. Arena Marine Recycling Cluster har som mål å bidra til kartlegging, analyser, opprydding og bearbeiding av marint avfall. Egga utvikling er også operatør for SIVA sitt næringshageprogram og tilbyr tjenester innen forretningsutvikling

3.2. Utdanning

Det er en klar og entydig sammenheng mellom elevers skolerresultat i ungdomsskolen og sannsynlighet for å gjennomføre videregående opplæring. Svake faglige prestasjoner i grunnskolen er den viktigste enkeltforklaringa på manglende gjennomføring og frafall. Lofoten har et snitt grunnskolepoeng nær fylkessnittet, men noe under landssnittet. Moskenes kommune har hatt varierende resultat de siste åra, og kullet som gikk ut av ungdomsskolen våren 2019 var det svakeste. Vestvågøy synes å ha ei god utvikling.

Det er mye å tjene på å løfte kommuner med svake resultat, det vil føre til at flere ungdommer klarer å fullføre det planlagte videregående opplæringsløpet, enten det er yrkesfag eller et studieforbereidende løp. Gjennomføring i videregående er viktig for å skaffe kommuner og regioner kvalifisert etterspurt arbeidskraft. Ikke minst er det av avgjørende betydning for hver enkelt ungdom som har mye bedre forutsetninger for å skaffe seg varig tilknytning til arbeidslivet og dermed bedre økonomi og levestandard.

Fullført og bestått videregående opplæring måles fem år etter at et ungdomskull starter i videregående. Gjennomføring defineres som å fullføre og bestå alle trinn i videregående opplæringsløp. Lofoten har, som de fleste regionene, hatt vesentlig bedring i gjennomføringsandelen i siste femårsperiode. Det har imidlertid vært noe svingninger med en liten topp for kullet som startet i 2012. Gjennomføringsandelen i regionen ligger om lag fire prosentpoeng etter fylkessnittet og ni prosent bak nasjonalt snitt. Lofoten har hatt noe svakere utvikling enn fylket og nasjonalt i siste femårsperiode på tross av framgang.

En av de viktigste årsakene til frafall i videregående opplæring er at ikke alle yrkesfagelever får lærekontrakt etter at de har fullført skoledelen av utdanningen med Vg2 i skolen. Kommunene er her viktige arbeidsgivere med særskilt stort behov for fagarbeidere til helsesektoren og for barne- og ungdomsarbeidere til barnehager, grunnskolen og SFO. Men kommuner kan ta inn mange andre typer lærlinger, også, slik som institusjonskokk, IKT-servicefag, bygg-drifere, anleggsgartnere, feiere, kontor og administrasjon med flere. For å øke antall læreplasser i Nordland ble Samfunnskontrakt – Nordland for flere læreplasser 2020–2023 underskrevet av seks parter. KS er en av partene som underskrev avtalen. KS i Nordland forpliktet seg særskilt til å være en pådriver slik at alle kommuner i Nordland har 2 lærlinger pr 1000 innbyggere i tråd med KS sitt landstingsvedtak. Lofoten har klart dette med knapp margin. Vestvågøy og Vågan har begge mange kommunale lærlinger, særlig i helsefag. Moskenes og Røst hadde ingen lærlinger i november 2019. Kommunene er store kvinnearbeidsplasser slik at det ikke er overaskende eller unaturlig at flertallet av de kommunale lærlingene er jenter og kvinner, det er flest lærlinger som tar helsearbeiderfag og barne- og ungdomsarbeiderfag. En ny ambisjon kunne være å tilby lærekontrakt til flere av kommunens gutter og at en kunne ta inn flere lærlinger i tekniske fag og byggfag og flere andre fag der kommunen ikke har hatt tradisjon for å ta inn lærlinger.

Lofoten, sammen med Vesterålen, særmerker seg ved at fiske og fangst er et stort lærefag. De to lærefagene fra helse- og oppvekstfag, helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget, er store i alle regioner sammen med elektrikerfaget og tømmerfaget. Dette er etterspurte kompetanser generelt. Det er for øyeblikket kun en kontrakt i resepsjonsfaget for ungdomsrettslærling og ingen kontrakter i reiselivs faget i regionen på tross av at Aust-Lofoten videregående skole har Vg2 reiseliv som tilbud. Det er også kun fem ungdommer med kontrakt i kokkefaget, alle i samme bedrift: Thon hotell Lofoten. Dette tyder på at innsatsen bør rettes inn mot turistnæringen slik at flere ungdommer som tar reiseliv ved Aust-Lofoten og kokk- og servitørfag ved Vest-Lofoten kan få læretid i regionens turist- og reiselivsbedrifter. Det er også i minste laget når det kun er åtte ungdommer med løpende lærefag i industrifag (fem industrimekanikere, tre sveis), for elevene fra Vg2 industriteknologi er oftest avhengig av lærekontrakt for å bestå opplæringsløpet. Det høge antallet voksne med lærekontrakt i helsearbeiderfaget viser at behovet for slik kompetanse er stort og at flere av Vg2-elevene kunne ha gått ut i lære. De to videregående skolene i regionen, Vest-Lofoten og Aust-Lofoten videregående skoler, har et bredt tilbud, men ungdommer som ønsker å ta musikk, dans og drama; frisør, interiør, blomster og eksponering eller informasjonsteknologi og medieproduksjon må søke seg til andre skoler i nordfylket. Dette er fag med få søkere som er regionalisert. Men skolene har til sammen et tilbud som matcher næringsstrukturen med vekt på 'blå' fag som fiske og fangst og maritime fag, helsefag, fag for byggenæringa og reiselivet. Det betyr også at næringslivet og det offentlige i regionen kan rekruttere ungdommer inn arbeidslivet der det er behov for deres kompetanse.

Den nasjonalt vedtatte strukturen i yrkesfag er i endring og nye utdanningsprogram blir innført på Vg1 fra og med skoleåret 2020–2021. Tilsvarende endringer vil komme på yrkesfag Vg2 skoleåret 2021–2022. Parallelt fases det inn nye læreplaner i alle fag, både i videregående og i grunnskolen. Også på fylkesnivå skjer det ei viktig endring til å legge en plan for neste fireårsperiode. Dette vil gi skolene større forutsigbarhet. Tilbudsstrukturen for perioden 2021–2025 vil bli presentert tidlig høst 2020 og det legges opp til en åpen prosess der regionene vil være en særdeles viktige innspillaktører i høringsprosessen. Fireårsplanen skal vedtas av fylkestinget i desember. Videregående opplæring for voksne ivaretas i stor grad av tilbud gjennom Nettskolen i Nordland. Nettskolen har kontinuerlig inntak til de fleste tilbudene, noe som betyr at voksne kan starte når de vil og avslutte til en av eksamensperiodene vår eller høst. Voksne følger andre bestemmelser i opplæringsloven, noe som gjør at utdanningen kan være mer fleksibel (tid, sted og progresjon) og tilpasset den voksnes behov. I tillegg søker den voksne på en sluttkompetanse, i motsetning til ungdom som starter bredt (Vg1) og deretter peiler seg inn på en sluttkompetanse.

Deltakerne fordeler seg jevnt innen fagporteføljen til Nettskolen i Nordland. I tillegg har Vest-Lofoten videregående skole hatt et stedbasert tilbud innen Vg1 Helse- og oppvekst, et tilbud spesielt tilpasset voksne deltakere. Tilbudet har inneværende skoleår hatt 13 aktive deltakere, og tilbudet videreføres neste skoleår til Vg2 Helsefagarbeider.

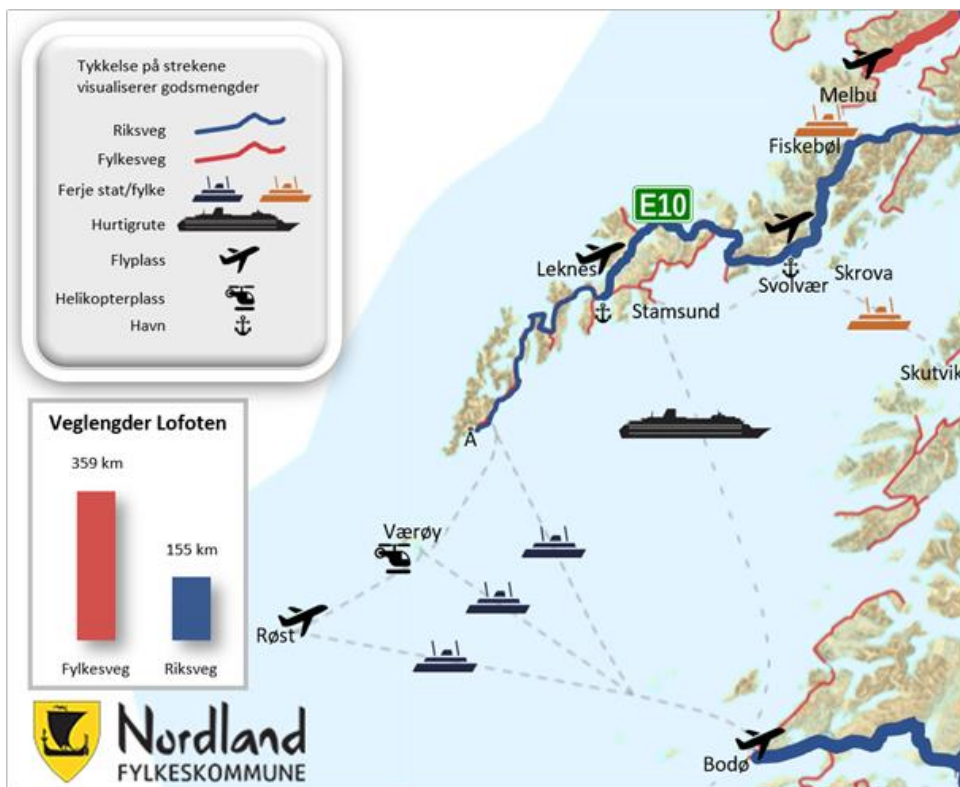
Karrieresentrene er en viktig samarbeidsaktør når det gjelder videregående opplæring for voksne. I 2016 ble studieverksted og karrieresentrene slått sammen, og fra 1. november 2020 er det gjort ytterligere omorganisering. Karrieresentrene bidrar med veiledning av søkere til videregående opplæring for voksne samt bestilling av realkompetansevurdering. I tillegg arrangerer karrieresentrene blant annet eksamensforberedende kurs for praksiskandidater og andre kurs i samarbeid med lokalt næringsliv. Videre har karrieresentrene et ansvar for rådgivning og praksiskurs innen videregående opplæring for grunnskoleelevene i tilknyttede kommuner. Nordland fagskole er organisert med 5 fagavdelinger. To av disse er lokalisert i Lofoten; Lofoten maritime (stedbasert) på Leknes med studietilbud Dekksoffiser og Opplevelsesbasert reiseliv i Svolvær med tilbud innen Reiseliv og opplevelser. Avdeling Helse, sosial og oppvekst flytter sine tilbud fra år til år mellom ulike kommuner og regioner. Det var utlyst fagskoletilbud innen helse, aldring og aktiv omsorg i Lofoten fra høsten 2020, men lav søking gjorde at tilbudet ble trukket. Det har ikke vært fagskoletilbud innen helse, sosial og oppvekst i Lofoten de seneste to årene.

3.3. Samferdsel

Det er 359 km fylkesveger og 155 km statlig vegnett i Lofoten. Vegene har mange flaskehals og er utsatt for naturfareelementer som skred, vind og bølger. E10 Strekingen er Nasjonal turistveg, og deler av strekingen i Lofoten inngår i Nasjonal sykkelrute.

Hovedtyngden av befolkningen i Lofoten bor i byområdene Svolvær - Kabelvåg og Leknes-området. Det er lite arbeidspendling mellom byområdene i dag. Det er et relativt godt utbygd busstilbud langs E10, spesielt på sommeren. Noe tilbud til de mindre tettstedene på innsiden av Lofotøyene, Stamsund, Ballstad og Henningsvær. Godt benyttet regiontilbud til Narvik. Øvrig busstilbud består i hovedsak av skoleskys. Ferger til Bodø fra Moskenes, Værøy og Røst. Mye helårlig næringstransport og stor pågang av turister i sommersesongen. Det går lokal ferger til Skrova som krysser Vestfjorden til Hamarøy i sommermånedene. Regional hurtigbåtrute fra Svolvær til Bodø.

De største næringene i Lofoten er sjømatnæringen og reiselivsnæringen. Næringslivet i Lofoten skiller seg i høy grad fra næringslivet ellers i Nordland ved at det er svært turistrettet. Tendensen i sjømatnæringa er at stadig større andel fisk fraktes fersk på veg ut av regionen. Det er stor og økende turisttrafikk gjennom året, både av busser, personbiler og syklist.

Terminaler

Bring har terminal på Leknes. Nor Lines International har terminaler Svolvær og Stamsund. Det er fryseterminaler i Leknes, Stamsund og Værøy.

3.4. Klima, miljø og planlegging

Plan- og klimanettverket i Lofoten er aktivt.

Statlig sikring

Regionen har 9 statlig sikrede friluftsområder. Disse ligger i kommunene: Flakstad, Vestvågøy og Vågan.

Nordland fylkeskommune har gjennom regionreformen fått utvidet oppdrag når det kommer til forvaltning av disse områdene. Det er fremdeles kommunene og friluftsrådene som kan søke om sikring og som lokalt forvalter områdene. Fylkeskommunen godkjenner forvaltningsplanene og gir tilskudd til tiltak i tråd med disse. Intensjonene med slike områder er å sikre allmennheten tilgang til spesielt bynære rekreasjonsområder. Gjennom tilskuddsordningen for tilrettelegging kan kommunene søke om midler til opparbeiding av for eksempel parkering, toalett og universell utforming av områdene.

Vannområdekoordinatorer

Nordland fylkeskommune er vannregionmyndighet i Nordland vannregion. Det innebærer et regionalt ansvar for å implementere EUs vanndirektiv. Virkemidlet er regional plan. Til dette arbeidet har fylkeskommunen fått statlige midler siden 2010. De årlige bevilningene har variert gjennom årene, men alle midlene har vært brukt i spleiselag for å kunne ansatte lokale vannområdekoordinatorer i de 10 vannområdene i regionen. Det er i dag 5 stillinger i disse 10 områdene. Arbeidet har hele tiden vært forankret i regionrådene.

I tillegg til de statlige midlene har det vært bevilget skjønnsmidler fra fylkesmannen til de kommuner som har søkt. Det er fra 2019 ikke lengre mulig å utløse skjønnsmidler til arbeidet. Det er slike lokale koordinatorene i de fleste vannregioner i Norge. I de fleste andre regioner er disse stillingene finansiert i et spleiselag med kommunene. Dette må også på plass i Nordland dersom disse stillingene skal opprettholdes. Dersom disse ikke opprettholdes, vil kommunene selv måtte ta ansvar for å koordinere det lokale arbeidet og drive dette frem på tvers av kommunene i vannområdet.

Det er ikke fullstendig overlapp mellom vannområdene og regionrådene. Kommunene under Lofotrådet hører i hovedsak vannområde Lofoten. Det er Vestvågøy kommune som har dagens arbeidsgiveransvar for den ansatte vannområdekoordinatoren. Stillingen er et samarbeid mellom kommunene i vannområdene Lofoten og Vesterålen, og fylkeskommunen har utarbeidet samarbeidsavtale med vertskommune Vestvågøy og Bø.

3.5. Fylkeskommunal tilstedeværelse og tjenestetilbud

I tillegg til de videregående skolene i regionen, er det karrieresentre på Leknes og i Svolvær og Opus ressurs- og kompetansesenter på Leknes.

Figurteatret i Nordland er lokalisert til Stamsund, og Vestvågøy er vertskommune for sceneinstruktørordningen.

Nordland fylkeskommune drifter 5 allmenntannklinikker i regionen, én i Vågan kommune, én i Vestvågøy kommune, én i Moskenes kommune, én i Værøy kommune og én i Røst kommune. Disse er lokalisert i Svolvær, Leknes, Sørvågen, Værøy og Røst. Klinikkene har ansvaret for å utføre forebyggende tiltak, et regelmessig og oppsøkende tilbud til prioriterte grupper og tilbyr i tillegg behandling til voksne betalende i regionen. Klinikkene har ca. 10.400 pasienter, ca. 6.500 prioriterte pasienter som mottar gratis tannbehandling og 3.900 voksne betalende pasienter.

4. DEL 3 – FORELØPIG ANALYSE

4.1. Befolkning

Befolkningsutviklingen i hele Nordland er bekymringsfull med tanke på rekruttering til arbeidslivet og i forhold til videreføring av gode service- og tjenestetilbud som krever tilgang til en viss masse for å kunne opprettholdes. For Nordland har tilflytting fra utlandet vært stått for en stor del av befolkningsveksten de siste 5 årene og vært avgjørende for arbeidskrafttilgang i enkelte kommuner. Med nedgang i yngre årsklasser i landet som helhet, vil tilflytting og rekruttering fra utlandet være enda viktige for fremtidig befolkningsvekst.

Lofoten er en av to regioner som har hatt befolkningsvekst de siste årene. Lofoten er bl.a. attraktiv for personer mellom 20-44 år. Mange av disse er under etablering, og utfordringen blir å beholde de nye tilflytterne.

Også aldersstrukturen i befolkningen, hvor økningen hovedsakelig er i de eldste aldersgrupper vil påvirke næringsliv og tjenestetilbudet fremover. Utfordringen vil være størst for de befolkningsmessig minste kommunene. I Lofoten er befolkningstygden i de to bykommunene som har 85% av innbyggerne. For å sikre alle tilgang til nødvendige tjenester, vil det fremover være enda viktigere å planlegge ut fra større bo- og arbeidsmarkedsregioner og interkommunalt samarbeid.

4.2. Næring og kompetanse

Lofoten har sammen med Vesterålen tradisjonelt vært de viktigste regionene for marin verdiskaping. I dag har flere andre næringer blitt stadig viktigere. Næringslivet i regionen leverer samlet sett store verdier til samfunnet, men dette gir ikke de samme utslagene i antall arbeidsplasser.

Reiselivet bidrar nå også med mange arbeidsplasser, både helårige og sesongbaserte, og er den desidert viktigste reiselivsdestinasjonen i Nordland. Selv om Salten har totalt har flere overnattinger, har Lofoten den høyeste andelen av utenlandske besøkende. Mange overnatter også på mindre lokalt eide bedrifter. Lofoten er også den regionen i Nordland som har den største andelen av privat sysselsatte, noe som gjør at offentlig virksomhet ikke er like dominerende som i andre regioner.

Lofoten har mange lærlinger sammenlignet med øvrige regioner.

Det er også flere nasjonale kompetansemiljø lokalisert til Lofoten som i noe varierende grad samhandler med det lokale næringslivet. Særlig statlige aktører har en sterkere tilhørighet til linjen i statsforvaltningen, enn til den regionen en er lokalisert til.

Regionen har videre stor symbolverdi for hele landet, og er derfor også viktig i nasjonal politikk.

For å videreutvikle blant annet reiselivet er det viktig at næringslivet i økende grad blir bevisst på det kompetansekravet næringene vi ha behov for i framtiden, der en også samarbeider på tvers av næringene. På lik linje med andre regioner i Nordland er det en stor gjennomstrømming av innbyggere, som gjør et mange er i en kortere periode for å samle seg kompetanse for så å flytte videre. Dette fører til mange nye impulser utenfra, men gjør også at en ikke får god stabilitet i utviklingsprosesser.

Det er derfor et stort potensial for å øke aktiviteten i de næringene som særlig er viktige for regionen. Her vil fortsatt fokus på økt bearbeidelse av råvarene og innovasjon knyttet til produktutvikling og produksjonsprosesser

kunne bidea med økt aktivitet og kunne gi nye arbeidsplasser. Næringslivet bør derfor også i økende grad samarbeide med FoU/UoH sektoren.

Det er en utfordring om statlige offentlige etater omorganiserer og reduserer sin tilstedeværelse. I dette bildet er det viktig at regionen har en samlet strategi for å sikre at også det offentlige legger ledelse og koordineringsressurser til regionen. I dette ligger ikke bare antall arbeidsplasser, men også hvilke beslutninger de som har sitt daglige tilholdssted i regionen kan ta.

Samlet i Nordland det er et økende behov for å etablere nye arbeidsplasser som følge av generelle store omstillinger i samfunnet. Investeringer i økt produksjon i eksisterende virksomheter vil ikke nødvendigvis gi nye arbeidsplasser. Dette gjør at gründeres nyetableringer er viktig i årene som kommer. Sammenlignet med resten av landet, har Nordland et forbedringspotensial når det gjelder antall nyetableringer. Et viktig verktøy for fremtidige gründerer er etablereroppfølging, særlig i en region med et relativt stort privat næringsliv.

4.3. Utdanning

De videregående skolene i Lofoten har over de siste fire årene blitt dimensjonert og tilpasset til dagens tilbudsstruktur og elevtall. Den viktigste årsaken til tilpasningen er nedgangen i elevtall og regionalisering av tilbudsstrukturen. Det er nå i all hovedsak tatt de største grepene om tilpasning av tilbudsstrukturen. Framskrivningen av elevtallet de neste 10 år viser rimelig stabile 16 års-kull. Det betyr at dagens struktur vil holde seg godt, men den kan selvfølgelig tilpasses endringer og ønsker fra arbeidslivet. Det innebærer at dersom noe skal inn, så må noe ut.

Det er viktig å understreke at elevenes søking til videregående skole ikke er noe fylkestinget vedtar. Det bestemmer elevene selv. Vi har erfaring med store variasjoner fra år til år. Det er også viktig å skille på avviklingen av tilbud (nedleggelse) og ikke igangsetting av tilbud på grunn av lave søkertall fra år til år. I desember 2020 skal fylkestinget vedta en ny struktur for videregående opplæring i Nordland fylkeskommune for de fire neste årene. Det vil innebære en mer forutsigbar fremtid for elevene og skolene. Her må regionrådene ha en klar mening om hva de mener fylkeskommunen skal prioritere.

I Lofoten er det noen utfordringer. Mange kommuner leverer gode resultater når det gjelder grunnskolepoeng, mens andre ligger lavt. Det er viktig at kommunene har fokus på resultatoppnåelse for sine avgangselever. Dette vil øke sannsynligheten for økt gjennomføring av videregående skole.

Når det gjelder arbeidslivet bør kommunene ta et større ansvar for å ta inn lærlinger. Her er det store forskjeller kommunene imellom. Noen kommuner er veldig flinke mens andre ikke har lærlinger overhodet. Næringslivet etterspør lærlinger i flere fag enn det videregående skole klarer å utdanne. Regionrådet bør peke på næringer som de mener fylkeskommunen skal prioritere for sin region.

4.4. Samferdsel

Det er tre lufthavner og en helikopterflyplass i regionen. En utbygging av en ny storflyplass vil bidra til ytterligere utvikling av regionen.

Langs E10 er det et relativt godt utbygd busstilbud. Turisttrafikken øker gjennom hele året, og det er kapasitet i samferdselstilbudet til å håndtere flere turister hele året igjennom. Når fylkeskommunen overtar ansvaret for de regionale flyrutene, er det et potensiale til å få mer helhetlig samferdselstilbud i Lofoten.

Det er viktig å få utbedret de statlig fiskerihavnene i regionen. Denne infrastrukturen er avgjørende for en videreutvikling av fiskerinæringen. En langvarig uavklart situasjon rundt eierskapet av fiskerihavnene vil kunne føre til at næringen blir skadelidende.

Selv om det over tid er en reduksjon i antallet drepte og alvorlig skadde i trafikken, har det i perioden 2010-19 vært 11 omkomne i trafikken i regionen. Selv om det er ulike forklaringer til ulykkene, er det viktig å forsterke trafiksikkerhetsarbeidet og at samtlige kommuner i regionen blir godkjent som trafikksikre kommuner.

4.5. Klima, miljø og planlegging

Bortsett fra Vågan og Vestvågøy har kommunene i Lofoten relativt gamle kommuneplaner. Det er store forskjeller mellom kommunene i regionen når det gjelder hvor mye ressurser man har til planlegging. Det er derfor positivt at alle kommunene deltar i plan- og klimasamarbeid som støttes gjennom midler fra Miljødirektoratet og Fylkesmannen.

Regionen har relativt lave utslipp sammenlignet med andre regioner i fylket. Ser man bort ifra kvotepliktig sektor (industri, olje og gass) ligger imidlertid utslippene per innbygger minst like høyt som i andre deler av fylket. De største utslippskildene er sjøfart, jordbruk og veitrafikk. Prosjektet «De grønne øyene» har fokus på omlegging til fornybar energi, elektrifisering og besøksforvaltning som del av arbeidet med utslippsreduksjon. Her er det stort potensial for utslippskutt og å oppnå erfaringer som har overføringsverdi til andre deler av fylket.

Regionen er en av de mest utsatte i fylket når det gjelder havnivåstigning og stormflo. Stormfloen Berit som i november 2011 gjorde skader for over 180 millioner bare i Nordland og rammet Lofoten hardt. Dette vil mot slutten av dette århundret være en årlig hendelse. Det er derfor viktig at kommunenes planlegging tar hensyn til forventede klimaendringer. Den samfunnsøkonomiske gevinsten som kan oppnås gjennom god arealforvaltning og klimatilpasning er stor.

Økt havtemperatur og havforsuring har betydning for sentrale næringer som fiske og havbruk, som er avhengig av økosystemet i havet. Det er viktig å få mer kunnskap om hvilke konsekvenser dette kan ha og evt. hvordan næringslivet kan tilpasse seg. Her kan man dra nytte av forsknings- og utviklingsmiljøet Salt som blant annet utvikler kunnskap om havet, de marine ressursene og kystens verdiskaping.